

GIFT MED EN NORDMANN!

Hvorfor utsatt for å miste omsorgen for egne barn?

Gunnel Vedøy Broshaug
VID vitenskapelige høgskole
Stavanger

Masteroppgave
Master i interkulturelt arbeid

Veileder: Marianne Skjortnes
Antall ord: 26.000
Høsten 2018.

Sammendrag

I 2017 gav NTNU Samfunnsforskning ut rapporten; *Myter og realiteter; Innvandrers møte med barnevernet*. I følge rapporten er mediebildet i stor grad basert på minoritetsfamiliers opplevelser av å være særlig utsatt, misforstått og urettferdig behandlet av barneverntjenesten (NTNU, 2017:ix). I denne masteren har jeg sett på et overraskende funn forskerne viste til: At det er overhyppighet av omsorgstiltak i den innvandringskategorien hvor det er en utenlandskfødt forelder (NTNU, 2017:46).

For å undersøke det overraskende funnet har jeg drevet feltarbeid med kvalitative intervju av fire kvinner som har giftet seg med en norsk mann, som de har fått barn med. Informantene vokst opp i ulike kulturer og religioner. Erfaringene med den to-delte kulturen (gjennom det transnasjonale ekteskapet) har de til felles. De har alle vokst opp i annen kultur enn de praktiserer i dag med egne barn og ektefelle. Jeg har ellers intervjuet en barnevernspedagog som innehar kunnskap og erfaring fra utredning i barnevernet.

Intervjuene har utgangspunkt i Bronfenbrenners utviklingsmodell, som beskriver hvordan man sosialiseres inn i en kultur. Kvinnenes oppfattelse av seg selv, tar utgangspunkt i kulturen de vokste opp i. Når de kommer til Norge, skal de forholde seg til omgivelsene i den norske kulturen. Kommunikasjon med den nye kulturens verdier og normer, er nødvendig for systemets stabilitet, også for utvikling og tilpasning til forandring. Her kommer omsorgsperspektivet fram i den norske kulturen. Sosialiseringen inn i denne kulturen gjør de uten egen storfamilie rundt seg, sammen med ny mann, og hans familie og venner. Her blir de foreldre.

Problemstillingen er todelt:

1. Hvorfor er største andelen barn under barnevernets omsorg i familier med bare en utenlands forelder?
2. Hvilke forståelse har innvandrerkvinner som er gift med norske menn av barnevernet?

I masteroppgaven presentere funn i forhold til oppgavens problemstilling, deretter analyseres funnene i henhold til teori og annen forskning på feltet.

Summary

In 2017, NTNU Social Research presented a rapport; Myths and Realities; Immigrants meet with children's welfare. According to this rapport the medias image is largely based on the minorities families' experiences of being especially exposed, misunderstood and unfairly treated by children's services (NTNU, 2017:ix). In this master thesis, I have looked at the surprising finds that researchers referred to: That there is an overrepresentation of protective care among the category of immigrants where one of the parents is born outside the country of residency (NTNU, 2017:46).

To research this surprising find I have done qualitative interviews with four women who have married and had children with a Norwegian man. The sources have grown up with different cultures and religions. The experience with the dual cultures (through traditional marriage) is what they have in common. They all grew up in a different culture than they practice today with their own children and spouse. I have also interviewed a professional who works within this field and holds knowledge and experience from investigating into children's welfare.

The interview has a base in the Bronfenbrenner development model that describes how one is socialized into a culture. The women's perception of themselves is based on the culture that they grew up in. When they come to Norway, they have to deal with the circumstances in the Norwegian culture. Communication with the new cultures values and norms is necessary for systems stability, and the development and adaption to change. This is where the Norwegian cultures care perspective comes in. Because of the most likelihood of them having no extended family in their current country of residence, in this case, Norway they often seek socialization through their new spouses and their family and friends. This is where they become parents.

The issue is divided into two:

- 1: Why is the largest proportion of children under child welfare care in families with one immigrant parent?
- 2: What understanding do the immigrant women who are married to a Norwegian man have of the child welfare system?

In the master thesis I will present the findings in relation to the problem, then the findings will be analysed according to related theory and research in the field.

Innholdsfortegnelse

1.0 INNLEDNING	1
1.1 Bakgrunn for valg av tema	1
1.2. Problemstillinger	2
1.3. Faglig og teoretisk tilnærming	3
1.4. Tidligere forskning	3
1.5. Definisjon av begreper	4
1.6. Oppgavens struktur	6
2.0 BARNEVERNLOVEN	7
2.1. Tiltak i henhold til barnevernsloven.....	7
2.1.1. Formålet med barnevernsloven og virkeområde	7
2.1.2. Melding og undersøkelse	8
2.1.3. Hjelpetiltak	9
2.1.4. Omsorgsovertakelse	9
2.1.5. Barneverntjenestens vurderinger	10
2.1.6. Sammendrag	10
3.0 TEORETISKE PERSPEKTIV	12
3.1. Det kulturelle perspektiv	12
3.1.1. Den sosiale arven.....	12
3.1.2. Kultur	13
3.1.3. Sosialiseringprosessen	15
3.1.4. Kulturell kommunikasjon	16
3.1.5. Akkulturasjonsperspektivet	17
3.1.6. Hvordan forstå kommunikasjonprosessen	18
3.2. Omsorgsperspektivet	19
3.2.1. Maslows behovspyramide	19
3.2.2. Tilknytningsteori	20
3.2.3. Barnevernets kartlegging.....	21
3.2.4. Hermeneutikk	22
4.0 METODE	23
4.1. Kvalitativ metode	23
4.2. Innsamlingsstrategier	24
4.3. Utvalg og rekruttering av informanter.....	24
4.4. Intervjuguide	25
4.5. Intervju	25
4.6. Transkribering	27
4.7. Etske hensyn	27
4.8. Betydning av egen bakgrunn.....	27
4.9. Sammenheng mellom teori og empiri	28

5.0 FUNN	29
5.1. Informantene fra Asia.....	29
5.1.1. Informant A-1	29
5.1.2. Informant A-2	33
5.2. Informantene fra Sør-Amerika	37
5.2.1. Informant S-A-1	37
5.2.2. Informant S-A-2	40
5.3. En informants erfaring med barnevernet	43
6.0 ANALYSE	46
6.1. Hvorfor er største andelen barn under barnevernets omsorg i familier med bare en utenlands forelder?	46
6.1.1. Omsorgsbetingelser	46
6.1.2. Det kulturelle perspektivet	49
6.1.3. Makt / avmakt	51
6.1.4. Integreringens betydning	54
6.1.5. Individualistisk kontra kollektivistisk livsstil	55
6.2. Hvilken forståelse har innvandrerkvinner som er gift med norske menn av barnevernet?	59
6.2.1 Forforståelse av det norske barnevernet	59
6.2.2. Kunnskap om barnevernet etter at de flyttet til Norge	60
6.2.3. Hvor kom informasjonen om barnevernet fra?	62
6.2.4. Mer utsatt enn etnisk norske?	64
7.0 OPPSUMMERING OG KONKLUSJON	66
7.1. Hovedproblemstillingen	67
7.1.1. Hvorfor flere omsorgsovertakelser?	67
7.1.2. Faktorer som kan bidra til å redusere omsorgsovertakelser	68
7.1.3. faktorer som kan bidra til / hindre samarbeid	70
7.2. Underproblemstillingen	71
7.2.1. Kunnskap om barnevernet	71
8.0 Litteraturliste	72
9.0 VEDLEGG	78
Intervjuguide til hoved-informantene	78

FORORD

Masteroppgaven handler om et tema som interesserer meg som menneske, men også som barnevernspedagog. Når jeg forstod at det er flest omsorgstiltak i innvandrerguppen med en utenlandskfødt forelder, vekket dette ny nysgjerrighet. Ved å fordype meg i problemstillingene har jeg lært mye, og oppdaget at forforståelsen utfordres for bedre å forstå.

Jeg føler meg privilegert som har fått lov til å høre livshistorien til de kvinnene jeg har intervjuet. Kvinnene har vokst opp i et annet land, i annen kultur med andre verdier og normer. Deretter i voksen alder, giftet seg med en norsk mann, flyttet til Norge og stiftet familie her. Det er fire kvinner fra fire forskjellige land. To fra Asia og to fra Sør-Amerika. De har hver sin unike livshistorie, som de har delt med meg. Hvorfor? Fordi jeg ønsket å forstå mer om akkurat transnasjonale ekteskap, og hvorfor det er mer omsorgstiltak i disse familiene. Jeg er svært takknemlig for innsikten de har gitt meg i sitt liv. Tusen takk.

Jeg må også rose informanten fra barnevernet som gav meg mye informasjon om hennes erfaringer. Det utvidet min horisont i hvordan det er på den andre siden av en omsorgsovertakelse. Tusen takk.

Ellers vil jeg takke min veileder Marianne Skjortnes for god faglig innsikt og veiledning. Takk for gode spørsmål som har hjulpet meg i refleksjonen når jeg har skrevet. En uvurderlig hjelp.

Til slutt vil jeg takke min familie. Min mann som har stått på hjemme og latt meg trekke meg tilbake for å lese, forske og skrive. Uten hans hjelp og barnas tålmodighet hadde dette aldri gått. Tusen takk.

1.0 INNLEDNING

Dette kapitlet begynner med å gi bakgrunn for valg av tema, for deretter å forklare problemstillingen. Det blir presentert en forenklet forklaring på den teoretiske tilnærmingen, som bakgrunn til begrunnelse til valg av tidligere anerkjent forskning på feltet. Deretter blir definisjon av begreper man vil møte på i oppgaven forklart. Til slutt oppsummeres masteroppgavens struktur.

1.1. Bakgrunn for valg av tema

Utgangspunktet for masteroppgaven er et funn som det vises til i samfunnsforskningen til NTNU (2017), som endte med rapporten: Myter og realiteter; Innvandrers møte med barnevernet. Rapporten skulle si noe om mediebildet som i stor grad er basert på minoritetsfamiliers opplevelser av å være særlig utsatt, misforstått og urettferdig behandlet av barnevernet (Berg, Paulsen, Midjo, Haugen, Garvik, Tøssebro,, 2017:ix). Formålet med studien til NTNU var å få mer kunnskap om møtene mellom innvandrerbefolkningen og barnevernet. Barnevernet har fått kritikk fra innvandrer miljøene for å gripe inn oftere i minoritetsfamilier enn i familier med majoritetsbakgrunn. De er også kritisert for å vise for liten forståelse for innvandrernes kultur og religion og for manglende forståelse for den situasjonen mange innvandrere befinner seg i, som nye i Norge (Berg et al, 2017:1). Studien fant liten forskjell i omsorgstiltak mellom barn med innvandrerbakgrunn og resten av befolkningen. Norskfødte med innvandrerbakgrunn ligger noe lavere enn befolkningen uten innvandrerbakgrunn. De gruppene som har fått oppmerksomhet i media (familier fra Polen, Russland og India) er ikke blant dem med høy andel omsorgsovertakelser. Derimot ligger hjelpetiltak i innvandrerbefolkningen vesentlig høyere enn i befolkningen for øvrig. Det gjelder alt fra råd, veiledning og fattigdomsreducerende tiltak (Berg et al, 2017:ix).

Det som fanget min interesse i NTNU rapporten, var at de så en gradvis overhyppighet av omsorgsovertakelser blant ungdom med bare én utenlandskfødt forelder. Noe som gjør at den gruppen fremstår som den innvandringskategorien med størst andel omsorgsovertakelser. (Berg et al, 2017:46-47). Derav hadde jeg funnet problemstillingen til masteroppgaven: ”Hvilken forforståelse har innvandrerkvinner som er gift med norske menn om barneverntjenesten i Norge? ”Hvorfor er den største andelen barn under barnevernets omsorg i innvandringskategorien familier med bare en utenlandsk forelder?”.

Kandidatnummer: **101854**

Jeg bestemte meg for å intervjuere utenlandske kvinner som har giftet seg med norske menn, bosatt seg i Norge og stiftet familie. Allerede i feltarbeidet gjorde jeg en oppdagelse, som førte til endringer i den første setningen i problemstillingen. Oppdagelsen var at informantene ikke hadde for forståelse av barnevernet før de flyttet til Norge. Hvorfor? Fordi de hadde lite for forståelse om Norge. Dermed ble problemstillingen endret.

1.2 Problemstillinger

Hovedproblemstillingen i masteroppgaven er:

”Hvorfor er den største andelen barn under barnevernets omsorg i familier med bare én utenlands forelder?”.

Underproblemstilling i oppgaven er:

Hvilken forståelse har innvandrerkvinner som er gift med norske menn av barnevernet?

Kvinnene hadde altså ingen for forståelse om det norske barnevernet. Samtidig viste det seg at de hadde en forståelse etter at de bosatte seg i Norge, derfor valgte jeg å ta med den delen som en underproblemstilling.

For å styrke funnene i intervjuene, har jeg i tillegg valgt å intervjuere en ressursperson, for å styrke forskningen. Ressurspersonen har lang erfaringstid i barneverntjenesten som saksbehandler.

Mitt bidrag med denne problemstillingen, er å kunne peke på faktorer, som kan fortelle meg noe nytt. Jeg håper å finne faktorer som kan bidra til å oppklare hvorfor det er flere omsorgsovertakelser i innvandringskategorien familier med én utenlandsk forelder. I NTNU-rapporten (2017) vises det til en kommentar fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratets (Bufdir) direktør Mari Trommald, som uttaler at enkeltsaker i media skaper frykt (Berg et al, 2017:2). Er det slik? Gir enkeltsaker i media manglende tillit til barnevernet? Hva kan jeg
Kan min oppgave fortelle noe nytt i henhold til dette? Hvor innhenter den utenlandske forelder informasjon om barnevernet? Kan jeg finne ressurser som kan bidra til samarbeid og god kommunikasjon mellom familiene og barneverntjenesten? Hva kan skape barrierer mot samarbeid? Mitt mål som forsker blir videre i oppgaven, å finne svar på disse spørsmålene gjennom egne intervju, tidligere forskning og teorier.

1.3. Faglig og teoretisk tilnærming

I kapittel 2 i masteroppgaven skriver jeg om Barnevernsloven. Det er fordi jeg allerede i innledningen tar opp ord som hjelpetiltak og omsorgsovertakelser. Det vil derfor være behov for en felles forståelse hva som menes med de ordene.

I kapittel 3 blir det kulturelle perspektivet og omsorgsperspektivet utgangspunktet for den teoretiske delen. Med det kulturelle perspektivet menes de kulturelle betingelsene som påvirker ektefellene i forståelsen av seg selv og verden. De betingelsene de har vokst opp med, som påvirker dem i møte med den norske kulturen og dens verdier og normer.

Den andre teoridelen handler om omsorgsbetingelser, hva som er grunnleggende behov for at mennesker skal oppnå personlig vekst. Kapitlet avsluttes med teori om barnevernets kartlegging av barns omsorgsbaser.

1.4. Tidligere forskning

I oppgaven kommer jeg til å skrive om funn fra samfunnsforskningen som er beskrevet i NTNU-rapporten; *Myter og realiteter. Innvandrernes møte med barnevernet*. I tillegg har jeg valgt ut annen anerkjent forskning som:

NOVA-rapporten 7/07 *Fremstillinger av barnevern i løssalgspresen* (Stang, 2007). I rapporten analyseres artikler om barnevern i VG og Dagbladet i 1994/95 og 2004/05. Det er tre hovedspørsmål som blir behandlet: 1. Hvilken holdning til barnevernet fremkommer i artiklene? 2. Hvem fører debatten om barnevernet? 3. Hvordan blir barnevernet fremstilt? Rapporten er utgitt av Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.

Fafo-notat 2004:23, *Det globale ekteskapsmarkedet. Ekteskap mellom norske menn og utenlandske kvinner – kunnskapsstatus og kunnskapsbehov* (Huitfeldt og Kavli, 2004). Fafo-notatet retter søkelyset mot ekteskap mellom norske menn og kvinner med ikke-vestlig landbakgrunn. Hensikten med arbeidet deres var å komme et skritt nærmere å kartlegge hvilken kunnskap som er nødvendig for å utvikle en målrettet politikk som har til hensikt å redusere kvinners sårbarhet når de reiser til et annet land for å gifte seg.

Fafo-rapport 2009:19: *En fot innenfor. Integrering og samfunnsdeltakelse blant kvinner som har innvandret til Norge gjennom ekteskap med en norsk mann* (Nadim og Tveit, 2009).

Rapporten ser på integrering og samfunnsdeltakelse hos kvinner som har innvandret til Norge

gjennom ekteskap med norske menn. De beskriver både hvordan kvinnen og deres ektemenn opplever situasjonen, og hvordan kommunen jobber med innvandrerguppen. Undersøkelsen er gjennomført på oppdrag fra Integrerings- og mangfolds direktoratet (IMDi).

Doktoravhandling ved NTNU, 2012:149: *"Jeg kan ikke være den afrikanske mammaen i Norge. Men de må også skjønne at min bakgrunn er en del av meg"* (Aadnesen, 2012). En studie av samhandling i barnevernet mellom saksbehandlere og foreldre med minoritetsetisk og muslimsk bakgrunn.

Masteroppgave i psykologi: *"Jeg kaller meg bare blanding, jeg"* (Øverland, 2015). Det er en kvalitativ undersøkelse av hvordan det oppleves å være etterkommer av foreldre med ulik landbakgrunn.

1.5. Definisjon av begreper

- Integrering:

Å integrere seg inn i en ny kultur innebærer å justere seg etter det nye, slik at man bli akseptert uten å miste sitt særpreg. Man mestrer å leve fredelig med begge kulturer. Det er en balansegang mellom å ta opp i seg det nye samtidig som man ivaretar det man har med seg. Mennesker som er integrert er vanligvis ressurssterke, oppmerksomme, og tilegner seg kunnskap raskt. De har en fleksibilitet som innebærer å kunne oppføre seg som norske når de er sammen med norske, mens de ivaretar egen kultur i familien eller når de oppsøker mennesker fra egen kultur (Nordhelle, 2015:241-242).

- Atferdsproblemer:

Atferdsproblemer kan være eksternaliserende atferd som er synlig og rettet utover som vold og sinne. Det kan også handle om internaliserende atferdsproblem, som er rettet innover, som emosjonell skyhet, angst, depressiv atferd, tvangshandlinger, samt ulike former for selvskadning. Andre atferdsproblemer er problemer knyttet til affektregulering, konsentrasjon og aktivitetsnivå. Det er de rundt barna som definerer et atferdsproblem, ikke barnet selv (Javo, 2010:92-93).

- **Problematferd:**

”Problematferd eller antisosial atferd kan betraktes som en samlebetegnelse for uønsket opptreden i en eller annen forstand, om brudd på samfunnets lover, normer og regler”

(Bakken, 1998:22).

- **Atferds-regulering:**

Store stressbelastninger i oppveksten utvikler hjernens ”alarmsystem”, mens reguleringsstøtte utvikler hjernens reguleringsystem. Nordanger og Braarud (2017) skriver om hvordan vanskene er logiske på bakgrunn av erfaringer. De viser til stress-respons-systemet til spedbarn, som kan bidra til negativ atferd. Det handler om alt fra kroppslig ubehag, som ved sult, til intensiteten fra stimuli i omgivelsene, som ved høye lyder eller brå bevegelser. Dette kan medføre stress og forhøyet aktivering. Nordanger og Braarud viser til toleransevinduet, som er en innbilt sone eller et spenn som representerer optimal aktivering. Innenfor dette vinduet kan man føle, tenke og lære samtidig. Innenfor denne sonen har barn og voksne optimal oppmerksomhet mot andre mennesker og situasjonen de er i. De er altså regulert. Er man over dette vinduet opplever man forhøyet regulering, hvor atferds-problemer kan tiltre. Da er man i en hyperaktivert tilstand, med forhøyet hjerterate, respirasjon og muskeltonus. Her vil man kjenne på uro, aggresjon, impulsitet, kaos med mer. Barn og voksne vil mobilisere seg til å sloss, flykte eller fryse (fight/flight/freeze). Er man under grensen, er man i en hypoaktivert tilstand med redusert hjerterate, respirasjon og muskeltonus. Barn og voksne som opplever dette blir immobilisert, og vil kunne kjenne på nedstemthet, tomhet, nummenhet, handlingslammelse med mer (Nordanger og Braarud, 2017:12-86). Den uønskede atferden kommer altså som regel når barnet er over eller under toleransevinduet. Atferds-regulering handler altså om å senke stressnivået til barnet, slik at det kommer tilbake til toleransevinduet, hvor de har optimal aktivering.

- **Norskopplæring:**

Hvis man har familieinnvandring med en ektefelle, registrert partner eller samboer som er norsk eller nordisk statsborger, eller en person som har permanent oppholdstillatelse, har du rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap. De som søker om familieinnvandringstillatelse, har rett på gratis norskopplæring. Plikten innebærer at man må ha gjennomført obligatorisk opplæring etter introduksjonsloven dersom man senere ønsker å

søke om permanent oppholdstillatelse eller statsborgerskap i Norge. Retten innebærer at de har krav på å få denne opplæringen gratis i løpet av de tre første årene de bor i Norge. For å få permanent oppholdstillatelse må søkere dokumentere ferdigheter på minimum A1 i norsk muntlig, bestått prøve i samfunnskunnskap, og ha gjennomført norsk og samfunnskunnskapsopplæring (<http://www.nyinorge.no/no/Familiegjenforening/Ny-i-Norge/Norskopplaring-og-utdanning/Norskopplaring/Norskopplaring/>)

1.6. Oppgavens struktur

Masteroppgaven består av følgende kapitler : Innledning, barnevernsloven, teoretiske perspektiv, metode, funn, analyse og konklusjon. I kapittelet om barnevernsloven legger jeg frem de paragrafene i barnevernsloven som gir grunnlag for melding, undersøkelse, hjelpetiltak og omsorgsovertakelse. Teoridelen redegjør for masteroppgavens teoretiske referanseramme. I metodedelen gjøres det rede for den forskningsmetodiske tilnærmingen jeg har valgt å bruke ved gjennomføring av den kvalitative studien som denne oppgaven er basert på. I presentasjon av funn formidles informantenes oppvekstkultur og de verdier og normer de var bærere av i møte med den norske kulturen. Deretter presenteres analysen. Her drøftes studiens resultater i lys av oppgavens teoretiske referanseramme og annen forskning. Til slutt i konklusjonen, vil jeg samle faktorer over hvordan kunnskapen som er blitt presentert, kan bringe med seg nye utfordringer og gi fagpersoner ny kunnskap i henhold til hovedproblemstillingen.

2.0 BARNEVERNENSLOVEN

Formålet med dette kapittelet er å gi leserne større forståelse for hva som ligger til grunn for tiltak i barnevernet. Kvello (2013) skriver at barnet alltid skal være øverst i lojalitetshierarkiet. Med denne uttalelsen vil han understreke at alt barnevernsarbeid skal ta utgangspunkt i barnet. Dersom barnevernet ikke har barnet øverst i lojalitetshierarkiet, er det ikke et barnevern. Barnevern handler om å jobbe for de mest utsatte barna i landet. Aller oftest hjelpes barn best via foreldrene og andre som står dem nær. Derfor handler det ikke om å kile seg mellom foreldrene og barna, og gjøre foreldrene til statister. Derimot der barnets beste står i motstrid til foreldrenes ønsker, vil forskjellen være at barnevernets lojalitetshierarki er å fronte barnet. I mange andre tjenester er nemlig voksne eller foreldre øverst i lojalitetshierarkiet (Kvello, 2013: 18). Jeg tenker at det er behov for kunnskap om barnevernsloven, for å få større grunnlag til å forske på problemstillingen i masteroppgaven. I dette kapittelet vil jeg gå inn på grunnlagene som skal være til stede for tiltak i barnevernet.

2.1. Tiltak i henhold til barnevernsloven

I denne delen vil det bli kort fortalt om formålet med barnevernsloven og dens virkeområde. Samt forklart hva det vil si at barnevernet konkluderer med å sette inn hjelpetiltak eller gå for omsorgovertakelse.

2.1.1 Formålet med barnevernsloven og virkeområde.

Lov om barneverntjenester (barnevernsloven) viser til kapittel 1, lovens formål og virkeområde. §1-1 sier oss at lovens formål er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Ellers skal loven bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse for at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvillkår (Bvl. 1-1. April 2018 nr. 5 om lovens formål). Barnevernsloven §1-2 viser til at tjenester og tiltak gjelder for barn som har bosted i riket og oppholder seg her (Bvl. 1-2. April 2018 nr. 5). Loven gjelder for barn under 18 år. Dersom barnet samtykker kan derimot tiltak som er iverksatt før fylte 18 år, opprettholdes eller erstattes av andre tiltak som omhandlet i loven, inntil barnet har fylt 23 år (Bvl. 1-3. Juni 2009 nr. 45 om lovens formål).

2.1.2 Melding og undersøkelse

Barneverntjenesten er avhengig av at saker blir meldt til dem. Det skjer oftest ved at foreldrene selv eller barnet og andre som har kjennskap til familien, tar kontakt. I saker hvor det er alvorlig bekymring for barns omsorgssituasjon vil de fleste av barnevernets samarbeidspartnere ha plikt til å melde i fra på egen initiativ. Opplysninger til barnevernet kan formidles gjennom en overordnet. Dette fratår imidlertid ikke den enkelte et selvstendig ansvar for å formidle opplysninger til barneverntjenesten (Solstad et al, 2014:58-63).

Barnevernsloven § 4-2 og § 4-3 regulerer barnevernets arbeid med meldinger. Barnevernet skal vurdere om innholdet i meldingen gir bekymring i slik art at det etter loven er grunnlag for å iverksette undersøkelse (Hærem og Aadnesen, 2008:11). Barnevernet skal snarest, og senest innen en uke, gjennomgå innkomne meldinger og vurdere om meldingen skal følges opp med undersøkelse etter § 4-3. Hva betyr det at meldingen skal følges opp med undersøkelse?

Det er barnevernlovens § 4-3 som regulerer barnevernets arbeid med undersøkelse. Dersom det på grunnlag av meldingen vurderes at det er rimelig grunn til å anta at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for tiltak, skal barneverntjenesten snarest undersøke forholdet. Foreldrene eller den barnet bor hos kan ikke motsette seg en undersøkelse. Undersøkelsen skal gjennomføres slik at den minst mulig skader noen som den berører. Den skal heller ikke gjøres mer omfattende enn formålet tilsier. Dersom det er mistanke om at barnet blir mishandlet eller utsatt for andre alvorlige overgrep i hjemmet, kan barneverntjenesten eller sakkyndig kreve å få samtale med barnet i enerom. Barneverntjenesten kan gi pålegg om at barnet skal bringes til sykehus eller annet sted for undersøkelse (Bvl. §4-3, april 2018, nr. 5). Barnevernets undersøkelse skal gjøres snarest, og senest innen tre måneder etter mottatt melding. Det kan gjøres unntak hvor fristen kan utvides til seks måneder i henhold til barnevernsloven § 6-9 (Kvelling, 2013: 364). Det utarbeides konklusjon i undersøkelsen, som fremkommer ved hjelp av ulike slutninger som barnevernsarbeideren gjør, med utgangspunkt i bearbeidet informasjon (Hærem og Aadnesen, 2008:128). Undersøkelsen kan deles inn i tre hoveddeler: informasjonsinnhenting, informasjonsbearbeiding og konklusjon i saken. Det må være overenstemmelse mellom den beskrivelse som fremkommer av barnets situasjon og beskrivelse i loven (Hærem og Aadnesen, 2013:35-36). Målet med en barnefaglig undersøkelse i barnevernet, er å gi en vurdering av de aktuelle temaene om hva som på kort og lang sikt gir barnet forsvarlig omsorg (Kvelling, 2013: 409-410). Har barnet god nok omsorg

der det bor? Kan man sette inn hjelpetiltak for å bedre hjemmesituasjonen? Er det behov for omsorgsovertakelse? Nedenfor vil ordene hjelpetiltak og omsorgsovertakelse forklares nærmere.

2.1.3. Hjelpetiltak

Lov om hjelpetiltak i barnevernsloven ligger under § 4-4 *Hjelpetiltak for barn og barnefamilier*. Hovedpunktet er at barneverntjenesten skal bidra til å gi det enkelte barnet gode levekår og utviklingsmuligheter ved råd, veiledning og hjelpetiltak. Formålet er å bidra til positiv endring hos barnet eller familien. Hjelpetiltak kan være at barneverntjenesten beslutter å sikre omsorg gjennom opphold i barnehage eller andre egnede dagtilbud. Det kan handle om opphold i besøkshjem eller avlastningstiltak, leksehjelp, fritidsaktiviteter eller andre lignende kompensierende tiltak (Bvl. 4-4. februar 2016 nr. 136 om hjelpetiltak). Tiltak som tilbys, skal være behovsstyrt, det vil si innrettes etter brukerens behov. Ikke ut fra hva som er lett tilgjengelig (Kvello, 2013:378).

§ 4-4a Frivillig plassering i fosterhjem eller institusjon over landegrensene. Denne paragrafen forteller oss at et hjelpetiltak også kan være at barn plasseres i fosterhjem eller institusjon dersom plasseringen er forsvarlig til barnets beste. Barnets mening skal tillegges stor vekt. Foreldre med foreldreansvar og barn over 12 år skal ha samtykket til plasseringen (Bvl. 4-4a. Juni 2018 nr. 839 om frivillig plassering).

§ 4-5 Oppfølging av hjelpetiltak, forteller oss at barneverntjenesten skal utarbeide en tidsavgrenset tiltaksplan. Barneverntjenesten skal følge nøye med om hjelpen er tjenlig, om det er nødvendig med nye tiltak eller grunnlag for omsorgsovertakelse. Dette reguleres regelmessig (Bvl. 4-5. Juni 2009 nr. 874 om oppfølging av hjelpetiltak).

2.1.4. Omsorgsovertakelse

Lov om barneverntjenester § 4-12, forteller oss at vedtak om å overta omsorgen for et barn kan treffes:

- ”a) dersom det er alvorlige mangler ved den daglige omsorgen som barnet får, eller alvorlige mangler i kontakt og trygghet som det trenger etter sin alder og utvikling,
- b) dersom foreldrene ikke sørger for et sykt, funksjonshemmet eller spesielt hjelpetrengende barns behov for behandling og opplæring,
- c) dersom barnet blir mishandlet eller utsatt for alvorlige overgrep i hjemmet, eller

d) dersom det er overveiende sannsynlig at barnets helse eller utvikling kan bli alvorlig skadd fordi foreldrene er ute av stand til å ta tilstrekkelig ansvar for barnet.”

Dersom det kan skapes tilfredsstillende forhold for barnet ved hjelpetiltak, kan ikke vedtak om omsorgsovertakelse treffes. Vedtaket treffes av fylkesnemnda etter reglene i kapittel 7 (Bvl. 4-12. Desember 2015 nr. 1625).

2.1.5. Barneverntjenestens vurderinger

Barneverntjenesten kan vurdere gjennom undersøkelsen om det er behov for midlertidig vedtak i akutt situasjoner etter barnevernsloven §4-6 eller plassering og tilbakeholdelse i institusjon uten eget samtykke etter barnevernsloven §4-24. Det er en vurderingsprosess i undersøkelsen som ender med konklusjoner i henhold til barnevernsloven §4-4, 4-6, 4-12 og 4-24. Barneverntjenesten kan også velge å henlegge saken, som betyr at det ikke er grunnlag for tiltak etter lov om barneverntjenester (Hærem og Aadnesen, 2013:36). Om beslutningen ender opp med at barneverntjenesten ønsker å gå for barnevernsloven §4-12, 4-24 eller 4-6 må saken sendes til fylkesnemnda som avgjør saken innen fastsatte frister. Fylkesnemnda er en nemd for barnevernssaker og sosialsaker. Fylkesnemnda avgjør saker som fremmes av kommunen (Bvl. §7-1. Desember 2007, nr. 1575). Barnevernets administrerende leder kan også i noen tilfeller treffe midlertidige vedtak om å plassere barnet utenfor hjemmet (Bvl. §4-6. Juni 2009, nr. 874).

2.1.6. Sammendrag

Barnevernslovens formål er å sikre at barn som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Barnevernet er avhengig av at saker blir meldt til dem. Dersom det er rimelig grunn til å anta at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for tiltak, skal barneverntjenesten snarest undersøke. Målet med en barnefaglig undersøkelsen er å gi en vurdering av de aktuelle temaene om hva som på kort og lang sikt gir barnet forsvarlig omsorg. Formålet med hjelpetiltak er å bidra til positiv endring hos barnet eller familien. Tiltak som tilbys, skal være behovsstyrt. Barnets mening skal tillegges stor vekt. Barnevernet skal følge nøye med om hjelpen er tjenlig, om det er nødvendig med nye tiltak eller grunnlag for omsorgsovertakelse. Dette reguleres regelmessig. Dersom det kan skapes tilfredsstillende forhold for barnet ved hjelpetiltak, kan ikke vedtak om omsorgsovertakelse treffes. Konklusjon og bearbeidet undersøkelse sendes til

Kandidatnummer: **101854**

fylkesnemnda som avgjør saken innen fastsatte frister. Foreldrene har egen advokat i fylkesnemnda.

3.0 TEORETISKE PERSPEKTIV

I dette kapittelet vil jeg redegjøre for teori. Teoriene vil brukes som en slags plattform, og danne utgangspunkt for drøfting av de funn jeg har gjort. Ekeland (2017) skriver at i et sosialt system, må man forholde seg til omgivelsene. Kommunikasjon med omgivelsene er nødvendig for systemets stabilitet, men også for utvikling og tilpasning til forandring. Han bruker familien som et eksempel. Hvis familien skal gi trygghet og vekstmuligheter for barn, må den representere noe stabilt og forutsigbart. Ellers blir det kaos (Ekeland T. J., 2017:27). De intervjuede kvinnenes oppfattelse av seg selv, tar utgangspunkt i kulturen de vokste opp i. Når de kommer til Norge, skal de forholde seg til omgivelsene i den norske kulturen. Kommunikasjon med den nye kulturens verdier og normer, er nødvendig for utvikling og tilpasning til forandring. Sammen skal ekteparet gi trygghet og vekstmuligheter for barn. Da må de representere noe stabilt og forutsigbart, ellers blir det kaos. Basert på denne forståelsen har jeg valgt å begynne dette kapittelet med det kulturelle perspektivet, etterfulgt av omsorgsperspektivet og avslutte med kartlegging av omsorgsbasen.

3.1. Det kulturelle perspektivet

Det første perspektivet handler om de kulturelle omgivelsene ekteparene vokser opp i, som er avgjørende for hva slags kunnskap og ferdigheter de tilegner seg, hvordan de oppfatter verden og livet, og hva slags holdninger og verdier de blir bærere av. I ekteparets møte med hverandre er ikke kulturen noe en person har, men noe som personen gjør relevant i møte med den andre (Dahl, Jensen, og Nynås, 2015:11). Derfor er også sosialiseringprosesser, kulturell kommunikasjon og akkulturasjonsperspektivet en del av teoridelen.

3.1.1. Den sosiale arven

Ekteparene har levd sine liv som medlemmer av et samfunn, i det landet de kom fra. Fordi livsbetingelsene på jorda er så varierende, og fordi den historiske utviklingen har tatt så ulike forløp, er menneskesamfunnene blitt forskjellige. Alle samfunn er avhengige av et visst tilfang av lagret kunnskap, som kan sette samfunnsmedlemmene, her ekteparene, i stand til å løse oppgaver og møte utfordringer som er nødvendig for å overleve i akkurat det samfunnet de vokste opp i. Den intellektuelle arven som kulturen utgjør, kan forstås som et redskap som setter menneskene i stand til å tilpasse seg de ulike livsbetingelsene. Kulturen i samfunn er på en og samme tid både statisk og dynamisk. Noen typer kulturelle fenomener er mer stabile enn andre. Det gjelder særlig forhold som er knyttet til grunnleggende samfunnsmessige

institusjoner, som religion, familie og politiske styringssystemer. Lærdommen er en sentral del av den sosiale arven som mennesker i et samfunn har felles. Det er også de enkelte individene som er bærere, brukere og formidlere av kulturen. Innlæring av kultur starter umiddelbart etter fødselen. Gjennom tilegnelse av kulturen i den gruppen en vokser opp i, formes vi som mennesker. Tilegnelse av kultur er det sentrale elementet i sosialiseringprosessen. De kulturelle omgivelsene vi vokser opp i, er avgjørende for hva slags kunnskap og ferdigheter vi tilegner oss, hva vi legger vekt på, hvordan vi ser på verden og livet, og hva slags holdninger og verdier vi blir bærere av (Schieffloe, 2011:128-134).

3.1.2. Kultur

Her vil jeg gå dypere inn i hva som legges i begrepet kultur.

Norge har lenge vært et flerkulturelt samfunn med ulike folkegrupper. De senere årene har det også kommet mange flyktninger og innvandrere fra forskjellige land. Dette stiller krav til tverrkulturell forståelse mellom gruppene, og til fagfolk som står ovenfor nye utfordringer når det gjelder kommunikasjon og samhandling (Røkenes og Hanssen, 2012:197-198).

Østeberg og Englestad (1984) skriver følgende om kultur:

Med kultur forstår vi et samfunns normer av alle slag, dets kunnskaper og trosforestillinger, dets oppfatninger av godt og vondt, stygt og pent, språket og andre tegnsystemer og lignende. Videre omfatter kultur alle produktene av menneskers virksomhet: For eksempel bygninger og byggestilene, redskapene, prydgjenstandene, fremkomstmidlene og våpnene. (Østeberg og Englestad, 1984:18)

Det er gjennom livets sosiale forhold at individer lærer å tildele omtrentlig den samme meningen til tegn som: objekter, ord, handling og hendelser. Studien av mening i tegn er derfor sentral i kultur. Dahl (2000) tar konseptet av mening som den sentrale kjerne av selve kulturen. Han konstruerer hans og hans følgers fortolkende antropologi (studie av menneske som art, som et sosialt vesen), betydningen av mening av Geertz (1973): Konseptet av kultur... er i hovedsak en semiotisk en. Å tro på Max Weber, at mennesket er et dyr innhyllt i nett av mening/betydning det selv har spunnet. Han tenker at kulturen er det nettet, og analysen av nettet er fortolkningen i søken etter mening (Dahl, 2000: 134). Informantene var omringet av et nett av betydning som de selv hadde spunnet i oppveksten. Nettet var verdier,

normer, religion, ja selve kulturen, som de tok med seg til Norge. De analyserte, fortolket og søkte etter mening i den nye kulturen, som ble silt gjennom nettet de hadde spunnet. På samme måte er det med deres ektefeller og saksbehandlere i barnevernet. De analyserer og fortolker ut fra egne erfaringer, deres nett av betydning.

Dahl (2008) skriver om dynamikken i kommunikasjon, som et foranderlig nett. Gjennom ansikt-til-ansikt kommunikasjon er samtalepartnere involvert i skapelse og tolkning av tegn, som byttes dem imellom. Tolkning av ord og tegn reageres på i forhold til den enkeltes kultur, verdenssyn, sosiale kontekst, personlighet og identitet. Nye innslag i kommunikasjonen er basert på den forrige forståelsen, som igjen gir ny retning for den andre parten (Dahl, 2008, s. 27-28). De intervjuedes tolkning i forhold til egen kultur, verdenssyn, sosiale kontekst, personlighet og identitet, blir igjen påvirket av nye innslag i kommunikasjon som baseres på den forrige, som igjen gir ny retning. Dette bidrar til forståelsen i kommunikasjon basert på den kulturen de vokste opp i, og er med på å gi forståelse for den kulturen informantene lever i etter at de flyttet til Norge. Tolkning av ord og tegn, byttes mellom informant og den de kommuniserer med.

Alle definisjonene ovenfor omhandler relasjoner mellom mennesker. Kultur er altså ikke noe man har. Det er noe man forholder seg til, og noe som påvirker en (Otterstad, 2011:59).

Nordhelle (2015) skriver at faren ved å studere en kultur utenfra, er at vi forstår kulturen ut fra vår kulturs verdisyn. Da er vi ikke i stand til å forstå kulturen på dens egne premisser (Nordhelle, 2015:229). Kulturen er noe vi er i, og ikke kan stige ut av. Kultur er derfor et begrep som omfatter hvem vi er, hva vi tar for gitt, vår måte å oppleve og handle i verden på. Derfor er det enklere å se andres kultur enn vår egen. ”Fisken er den siste som oppfatter vannet” (Ekeland, 2017:29). Opsal (2015) skriver at kulturell kompetanse er viktig både for å evaluere konflikter, og for å se mulige løsninger (Opsal, 2015:264). Som yrkesutøver spesielt må du møte hele mennesket, som innebærer at du ikke bare møter den andre som et objekt. Objektet håndterer man, subjekter kommuniserer og samhandler man med (Røkenes og Hanssen, 2012:13). ”Culture never communicate – people do” (Dahl, 2001:64).

3.1.3. Sosialiseringprosessen

Gjennom sosialiseringprosessen lærer mennesket å tilpasse seg ulike roller innenfor ulike kontekster (Fauske & Øia, 2010). Et individs ytring har ingen mening av eller i seg selv. Det er kun gjennom menneskelige interaksjoner slike ytringer oppnår mening (Dahl, 2000:136). Dahl (2008) viser til Svane (2004) når han skriver at det fenomenologiske konseptet av identitet ikke er gitt ved strukturen som eksisterer i seg selv, men en prosess, en sosial konstruksjon som hele tiden endres. Kulturell identitet er formet gjennom erfaringer fra barndommen, kontakt med foreldrene, kollegaer og undervisning; og er uopphørlig, siden mennesker lever i et samfunn som hele tiden gjenopptar og vedtar ny innflytelse gjennom kommunikasjon med andre (Dahl, 2008:31). Det er i sosiale møter mellom mennesker utviklingsprosesser settes i gang, vedlikeholdes, gis kraft og retning. For å forstå samspillet mellom mennesker og hvordan det får betydning i personlige og sosiale utviklingsprosesser, er det relevant å utforske den sosiale og kulturelle konteksten samspillet inngår i. Det kan bli komplekst når man også legger inn at det hele endrer seg over tid. Bronfenbrenners utviklingsmodell er en systematisk modell som omfatter mange aspekter ved menneskelig utviklingsprosesser, og som muliggjør komplekse og dynamiske analyser. Den kan også brukes som et kart over forhold som kan være av utviklingsmessig betydning (Gulbrandsen, 2011:68-70)

Uri Bronfenbrenner (1979) utviklet en sosialpsykologisk modell som beskriver hvordan man sosialiseres inn i en kultur. Helgesen (2011) skriver at Bronfenbrenner setter barns oppvekst inn i en samfunnsmessig kontekst. Med sin utviklingsmodell formidler han et helhetlig bilde av de påvirkningene barn er utsatt for i det moderne samfunn, gjennom fire samfunnsnivåer; *mikro-, meso-, ekso- og makronivået*. *Mikronivået* består av barnets samhandlingssystemer, de nære familie-, -venner-, -barnehage og -skolerelasjonene. *Mesonivået* handler om de gjensidige relasjonene som eksisterer mellom barns mikrosystem, som forholdet hjem-skole/barnehage. Systemer på *eksonivå* har indirekte betydning gjennom andre som er viktige for barna, men som ikke påvirker barnet direkte. Eksempler er foreldrenes arbeidsplass, skolesystemet, offentlige tjenester med mer. På *makronivå* har vi ideologien i samfunnet, samfunnsmønstrene som lover, politiske vedtak, media, trender, kulturelle tradisjoner med mer. Dette virker inn på barnets mikrosystem. Samspillet mellom de ulike nivåene utgjør i sum barns oppvekstvilkår (Helgesen, 2008:163-165). Samspillet gjennom de fire samfunnsnivåene utgjør i sum informantene i oppgaven også, og deres ektefeller. I det

transnasjonale ekteskapet, har begge ektefellene med seg sin sosiale arv. Etter hvert er de blitt foreldre i Norge. Deres sosiale arv skal tolkes og kodes av hverandre, som blir grunnleggende i deres hverdagsliv. Det er i denne konteksten de tar med seg sine erfaringer i oppdrager og omsorgsrollen for deres felles barn.

3.1.4. Kulturell kommunikasjon

Øyvind Dahl har i følge Drønen et al. (2015) lansert termen kulturfilter for å forklare hvordan ulik kulturbakgrunn kan påvirke kommunikasjon mellom mennesker. Det handler om prosessen med koding og dekoding av en mening, eller et budskap som kommuniseres fra en sender til en mottaker. Kulturfilteret blir ofte den ubevisste delen av koding eller dekoding av et budskap. Dersom partene ikke kjenner til hverandres kulturfiltre, og disse er svært ulike, vil kommunikasjonen vanskeliggjøres. Derimot om en eller helst begge parter har innsikt i hvordan ens eget og den andres kulturfiltre kan påvirke hvordan budskapet blir utformet og oppfattet, vil det kunne føre til at en forstår hverandre bedre. Kulturfilteret er som en integrert del av den enkelte aktørs personlighet og referanseramme. Kulturfiltrene, kan ikke tas av og på. De er en del av personligheten – en del av den kulturelle virkeligheten, av den kulturelle referanserammen (Drønen, Fretheim og Skjortnes, 2015:184-185).

Interkulturell kommunikasjon er å bygge broer av forståelse, mellom mennesker i forskjellige omstendigheter. Et hvert interkulturelt møte er et menneskelig møte. Et hvert menneske er unikt, med unike livserfaringer, forhold, språk, følelser og tro. Derfor kan konstruksjoner av interkulturelle broer ofte være utfordrende. Hvordan kan forskjellige tilnærminger hjelpe oss i konstruksjonen av nye broer av forståelse i interkulturell kommunikasjon? Kommunikasjon er en dynamisk opplevelse, som kan analyseres fra forskjellige perspektiv, hvor en bruker både micro –og makroperspektivene. En fellesnevner i all aktiv kommunikasjon, er forståelse. Å forstå involverer å lytte, tolke, sammenligne, anvendelse av ulike referanseplaner, kulturelle antakelser, tilskrivning av mening, bruk av stereotypier, og fordommer i enhver konstruksjon av mening (egen oversettelse) (Dahl et al, 2015:7).

Så hvordan sosialiseres man inn i en kultur? La oss se på akkulturasjonsperspektivet.

3.1.5. Akkulturasjonsperspektivet

I den internasjonale psykologiske litteraturen er begrepet akkulturasjon ofte å finne når vi snakker om mennesker som flytter fra et samfunn til et annet. Videre sies det å ha å gjøre med enkulturasjon og sosialisering. Enkulturasjon innebærer å bli "svøpt" inn i en kultur. Her erverver man seg hensiktsmessige normer, væremåter og tenkemåter i det aktuelle samfunnet. Læringen handler om tilegnelse ved at man lever i, eller omgås av, helheten av språk, kunnskap tenking, verdier og normer. Sosialisering har derimot mer fokus på læring med et bestemt formål. Det handler om den første læringen, hvordan ting gjøres og sies. Resosialisering derimot, innebærer at vi lærer at noe kan gjøres på en annen måte. Resosialisering finner gjerne sted senere i livet, og kan være et aspekt ved den prosessen man går gjennom når man migrerer, slik som informantene. Akkulturasjon omfatter, i en vid definisjon, alle de forandringene som oppstår når individer/grupper med forskjellige kulturbakgrunner kommer i kontakt med hverandre (Kippeberg, 2015:144-145). Det handler ikke bare om hvor de har flyttet fra, hvor gamle de er eller hvorfor de flyttet. Det handler også om at de er kvinner, hvilket nettverk de har, at de er mødre, at de har en utdanning/hobbyer med mer.

Fandrem (2013) skriver om fire forskjellige måter innvandrere håndterer akkulturasjonsprosessen på;

1. Integrering.

Ved integrering blir den opprinnelige kulturen sett på som like viktig å ivareta, samtidig som en søker samvær med mennesker fra den nye kulturen.

2. Assimilering.

Assimilering er når det kun er den nye kulturen som blir sett på som viktig. Det innebærer en slags fornorsking.

3. Separering/segregering.

Strategien blir å holde på sin egen kultur, og skjerme seg for annen kultur.

4. Marginalisering.

Marginalisering innebærer at en verken har fokus på ens opprinnelige kultur, eller den nye kulturen.

Det er integrasjon som strategi som har vist seg å gi det beste utfallet ved positiv tilpasning (Fandrem:69-74).

3.1.6. Hvordan forstå kommunikasjonsprosessen

Hvordan skal vi forstå kommunikasjonsprosessen? Her kan fire-perspektiv modellen hjelpe oss videre.

Røkenes & Hansen (2012) skriver om Fireperspektiv modellen som en grunnleggende modell for all kommunikasjon og samhandling.

Det er fire grunnleggende perspektiver som situasjonen kan oppleves fra.

1. Eget perspektiv (her informantens verden)
2. Andre perspektiv (her ektemannens verden)
3. Det intersubjektive opplevelsesfellesskapet (deres felles verden)
4. Meta perspektivet (samhandlingsperspektivet)

Figur 1. Fire-perspektivmodellen for kommunikasjon (Røkenes & Hanssen, 2012).

Det som skjer i en samhandlingsprosess er avhengig av hvilken sammenheng eller kontekst samhandlingen foregår i. Konteksten er den fysiske og sosiale omverdenen, som oppleves forskjellig av forskjellige personer. Som menneske forstår informanten verden ut fra hennes virkelighetsforståelse, men må også forholde seg til ektemannens og etter hvert barnas opplevelse av verden. I samhandlingen skapes det intersubjektive opplevelsesfellesskap, som blir fellesperspektivet, deres verden. Man kan også innta metaperspektiv, som gjør det mulig å forstå hva som skjer i samhandlingen dem imellom, og kommunisere om kommunikasjonen mellom dem (Røkenes og Hanssen, 2012:39).

Så langt i dette kapitlet har jeg presentert kulturperspektivet. I omsorgsperspektivet som etterfølger, ser vi på hva skal til for å oppnå personlig vekst.

3.2. Omsorgsperspektivet

NTNU rapporten viser til at i barnevernssaker som involverer innvandrerfamilier, vil det ofte være tilleggs-utfordringer knyttet til språk, kultur og nettverk. Dette forsterkes av at familiene har begrenset kunnskap om det norske samfunnet. Det kan skape usikkerhet (NTNU, 2017:x). I omsorgsperspektivet vil jeg gå inn på Maslows behovspyramide som forteller oss hvilke behov som må dekkes hos mennesker for å oppnå vekst. Deretter vil jeg gå inn på hva som er viktig i omsorgsbasen, etterfulgt av kartlegging av omsorgsbasen. Kapitlet avsluttes med teori om hermeneutikk, som forteller oss om fortolkning.

3.2.1. Maslows behovspyramide

Maslow (1954) har utarbeidet en hierarkisk pyramidemodell for å formidle at menneskers atferd er motivert av å oppnå personlig vekst. I pyramidemodellen presenterte han fem behovsnivå for personlig vekst:

1. Fysiologiske behov (mat, drikke, søvn, luft og lignende).
2. Trygghetsbehov (stabilitet, beskyttelse, frihet fra redsel, struktur, regler, grenser med mer.).

Disse to første er grunnleggende behov i henhold til Maslow.

De tre neste er de sosiale behovene mennesker trenger for å utvikle personlig vekst.

3. Sosial tilhørighet (behov for å tilhøre en gruppe, gi og motta kjærlighet, tilknytning og vennskap).
4. Behov for aktelse/anerkjennelse (å være unik, ha innflytelse, egobehov og lignende).
5. Selvaktualisering (å realisere sine personlige potensiale som mennesker).

I henhold til Helgesen (2011) mente Maslow at de som er kommet til toppen av pyramidemodellen, og har behovene nedover i pyramiden dekket, er selvaktualiserte mennesker som møter virkeligheten på en åpen og fordomsfri måte. De fremstår også som tilfredse og harmoniske mennesker (Helgesen, 2008:87).

Maslow (1970) skriver at en person kan bli dominert av behovet for trygghet. Man kan beskrive mennesket som trygghetssøkende, da søken på trygghet kan kreve all kapasitet hos en person. Trygghetsbehovet kan tjene som organisatoren for atferd (Maslow, 1970).

3.2.2. Tilknytningsteori

Hvorfor er trygghet så viktig? Bunkholdt og Sandbæk (2013) viser til Bowlby (1953) som sa at det viktigste for spedbarn er å oppleve et varmt, nært og stabilt forhold til sin nærmeste faste omsorgsgivere. Utgangspunktet for Bowlbys teori er at spedbarn har en medfødt biologisk styrt tendens til å søke nærhet til omsorgsgiver når det føler seg utrygt, stresset eller trenger hjelp. For å oppnå nærhet og dermed trygghet, har spedbarnet oppnådd rådighet til høy kompetanse, for det som kalles tilknytningsatferd. Et mål med tilknytning er at omsorgsgiver etter hvert skal være en trygg base for barnet (Bunkholdt og Sandbæk, 2013:62-64). Evnen til å skape nære emosjonelle bånd til andre individer, er et vesentlig trekk ved effektiv personlighetsfunksjon og psykisk sunnhet. Når et barn, uansett alder, føler seg trygg, vil barnet etter hvert utforske lengre bort fra tilknytningsfiguren. Når barnet er redd, trett eller føler seg utilpass, vil han føle trang for nærhet. Slik kan man se det typiske samspillet mellom barn og voksne, som kalles utforskning fra en trygg base (Bowlby, 1995). Grøholt et al. (2011) forklarer at tilknytning skal ses som en del av normalutviklingen, og som en delfunksjon som skaper indre trygghet hos barnet. De tette båndene mellom barnet og omsorgsgiveren fører til at barnet kan hvile trygt i seg selv, og utvikle trygge indre modeller. Begrepet ”indre modeller” handler om barnets grunnleggende oppfatninger om andre mennesker. Det vil si at barnet fra første stund samler på erfaringer fra det nære samspillet. Erfaringene samles sammen til indre modeller av selvet og den nære voksne, slik at barnet utvikler en oppfatning av seg selv som verdifull og kompetent. Tilknytningsprosessen er viktig for senere psykisk helse, da forstyrrelser av prosessen kan legge grunnlag for utvikling av psykiatiske lidelser. Allerede i 1950 konkluderte Bowlby med at barnets behov for tidlig emosjonell tilknytning er like viktig for den mentale utviklingen som vitaminer er for det fysiske (Grøholt, Sommerschild og Garlov, 2011:50-57).

Hart (2012) skriver om den brukervennlige hjernen. Barn er mest følsomme for erfaringer tidlig i livet, siden hjernens plastisitet er størst i utviklingsperioden. Mens nye erfaringer kan endre den voksnes atferd, blir barndomserfaringer den selve organiserende rammen for alle senere erfaringer. Hjernen er konstruert for å modnes gjennom erfaringer. Dersom man utsettes for omsorgssvikt og tidlig stress, forandres den nevralt utviklingen på en tilpasset måte. Den evolusjonsmessige fordel er at den voksne hjernen forberedes på å overleve og reproducere seg i en farlig verden. Prisen for dette kan være høy dersom barnet senere i livet må føre seg i et miljø som legger vekt på andre verdier. Tilstrekkelig omsorg derimot, gjør det

mulig for hjernen å utvikle høyere grad av selvregulerende ferdigheter, som i siste instans medfører utvikling av empati, selvrefleksjon og utfoldelse av kreative evner. Hjernen er altså skapt for å overleve i bestemte miljøer. Kulturer, språk og klimaer, og foreldrene er med på å forme barnets hjerne på en unik måte. I gode tider med god omsorg vil den tidlige hjerneoppbygningen være en stor fordel i livet. I dårlige tider, hvor de ikke får tilstrekkelig omsorg, vil hjernen bli formet på en måte som betyr at barnet utvikler utilpassede sider, som det kjemper med resten av livet. Det vil si at tidlige livserfaringer har stor betydning for hjernens endelige struktur. (Hart, 2012:26-27). De tidlige livserfaringene fra det tidlige samspillet med primære omsorgsgivere, bidrar også til å forme toleranseviduets spennvidde og fleksibilitet (Nordanger og Braarud, 2017:39)

3.2.3. Barnevernets kartlegging

Når barns problemer blir store og vekker bekymring, koples ofte fagfolk inn for å kartlegge situasjonen. Javo (2010) skriver hvor viktig det er at fagfolk ser sammenhengen mellom kultur, barneoppdragelse og atferdsproblemer, for å jobbe mer kultursensitivt. Dersom det gjelder barn fra etniske minoriteter, krever kartleggingen både kultursensitivitet og konkret kulturkunnskap i tillegg til fagkunnskap. Undersøkelser som har vært foretatt blant norske barnevernsarbeidere, har vist at de gjennomgående har en universell tilnærming til barnevernssakene. Konklusjonen som kan trekkes, er at barnevernet trenger et sterkere fokus på kontekstuell kulturforståelse. Det vil hjelpe fagfolk til å bli mer bevisst egne holdninger og forståelser. I tillegg vil det gjøre det lettere å skjønne hva kultur og etnisitet betyr i den enkelte barnevernssak. Det er spesielt tre utfordringer barnevernet står ovenfor når det gjelder kontekstuell forståelse av etniske minoritetsbarns atferdsproblemer:

1. Å forstå familiens kulturbakgrunn
2. Å forstå familiens minoritetsbakgrunn
3. Å forstå hvorfor disse interagerer og innvirker på barnets problem.

Det viktigste for fagfolk vil være å forholde seg til de beskrivelsene som barnet og familien selv gir av sin egen virkelighet. Det inkluderer deres kulturelle verdier, atferds-normer og oppdragelsespraksiser. I tillegg til å tilegne seg kulturkompetanse, skal fagpersonene ha tilnæringsformer som brukes i psykososialt arbeid med barn, som er krevende. De skal nemlig også forholde seg til ulike nivåer:

1. Det individuelle nivået (barnet)
2. Familienivået

3. Samfunnsnivået / det sosiale nivået.

I arbeidet med familier med forskjellig kultur, bør fagfolk, spesielt være oppmerksom på egne holdninger, familienes holdninger til hjelpeapparatet, interkulturell kommunikasjon og hvordan man kan arbeide med tolk, dersom det blir nødvendig. De bør også ha generell kulturkunnskap og kunnskap om atferdsproblemer i forskjellige kulturer (Javo, 2010:153-191).

3.3.4. Hermeneutikk

Drønen et al. (2015) skriver om fortolkningens makt og maktens fortolkning, hvor et annet ord for fortolkning er hermeneutikk, som betyr å forklare. Det brukes til tolking av tekster og ulike uttrykk. Det finnes tre typer for hermeneutikk; enkel, dobbel og trippel hermeneutikk. Enkelthermeneutikk handler om individets selvforståelse og egen fortolkning av kontekst og virkelighet. Dobbeltermeneutikk dreier seg om fortolkning av andres fortolkninger. Trippelhermeneutikk inkluderer både egen og andres fortolkning, men legger også til et kritisk perspektiv på samfunnsforholdene som påvirker begge/alle parter i kommunikasjonen (Drønen et al.: 34). I følge Thagaard (2009) fremhever hermeneutikken betydningen av å fortolke folks handlinger gjennom å fokusere på et dypere meningsforhold enn det som er umiddelbart innlysende. Fra et samfunnsvitenskapelig ståsted kan hermeneutikkens perspektiv knyttes til å "lese" kulturen som en tekst, hvor målet er å oppnå en gyldig forståelse av meningen i teksten. Hun viser til Geertz (1973) som presenterer at et mål for forskeren, må være å presentere en tykk eller tett beskrivelse. Hvor en tykk beskrivelse også inkluderer utsagn om hva informanten kan ha ment til sine handlinger, hvilken fortolkninger vedkommende selv gir, og den fortolkningen forskeren har. En tykk beskrivelse inneholder altså et meningskonsept (Thagaard, 2009:88).

Forklaringen ovenfor gir innblikk i hvor komplisert et samarbeid er, enten om man er forsker, partnere eller barnevernsansatt. Samtidig kan kunnskap om hermeneutikk føre til økt innsikt, forståelse og gi tykkere beskrivelse av mening. Noe som blir spesielt viktig i en barnevernssak.

4.0 METODE

Forskningen har som formål å nærme meg en forståelse av hvordan det oppleves for de utenlandske kvinnene å komme til Norge, gifte seg med en mann fra en annen kultur og etablere familie her. Hva er sårbarheten i et transnasjonalt ekteskap? Hvorfor opplever denne innvandrerguppen flere omsorgsovertakelser?

For å oppnå dypere forståelse, til å svare på overnevnt spørsmål og problemstillingene, har jeg valgt å bruke kvalitative tilnærminger. Det er fordi at den kvalitative forskningsmetoden egner seg når man ønsker å utvikle ny kunnskap og dypere forståelse, hvor tilnærmingene er åpne og fleksible (Jacobsen, 2010:25). Slik ble jeg åpen for det informantene fortalte meg. Det gav meg også mulighet til å stille oppfølgingsspørsmål. Målet mitt var å komme ”bak scenen” og få adgang til å studere prosesser som er skjult for den flyktige tilskueren (Aase og Fosseskaret, 2007:111).

4.1. Kvalitativ metode

Thagaard (2009) skriver om det vitenskapsteoretiske grunnlaget for kvalitativ metode: ”Forskning innenfor denne retningen søker å forstå den symbolske meningen som handlinger og begivenheter har for dem som samhandler med hverandre, for på den måten å få innsikt i personenes sosiale realitet” (Thagaard, T. 2009, s. 85). I feltarbeidet ønsket jeg å forstå meningen den enkelte la i egen erfaring i samhandling med andre i forskjellige kulturer, religioner og med forskjellige verdier. Ved å bruke kvalitativ metode ønsket jeg å se nyanser og detaljer, også kompleksitet. Repstad (2007) skriver at kunnskap om aktørens kontekst er viktig for samfunnsvitenskapelig kunnskap, på samme tid behøver ikke alltid felles kontekst bety felles fysisk kontekst. Det kan også handle om mennesker som har gjennomgått de samme erfaringene. Da er det viktig at intervjuene nettopp handler om erfaringene i sin kontekst (Repstad, 2007, s. 56). Informantene har vokst opp i ulike kulturer og religioner. Erfaringene med den to-delte kulturen har de til felles. De har alle vokst opp i annen kultur enn de praktiserer i dag. Jeg har ellers intervjuet en barnevernspedagog som innehar kunnskapen fra barnevernsfeltet.

Det var det enkelte menneskets erfaring jeg var opptatt av i feltarbeidet. Derfor begynte jeg intervjuet med å si at det er dine erfaringer, slik du opplever dem, som interesserer meg. En av

dem følte for å presisere følgende; *”Det jeg forteller, representerer mine erfaring, ikke mennesker fra (fra mitt land) sine erfaringer, jeg representerer kun meg”*.

4.2. Innsamlingsstrategier

Everett og Furuseth (2016) skriver at litteraturgjennomgangen skal oppsummere den viten som allerede finnes om problemstillingen man er opptatt av. De råder oss i søken etter litteratur å begynne med sekundærlitteraturen. Vi bør benytte den til å lese oss inn på et område (Everett og Furuseth, 2016:67-70). Når jeg begynte å søke opp sekundærlitteratur, begynte jeg med litteraturlisten til oppgaver som kunne sammenlignes. Dette for å se om det gav innspill til det jeg skulle skrive om. Her fikk jeg en del inspirasjon. Ellers har jeg søkt i NORA (Norwegian open reserch), HIOA (Høgskolen i Oslo Akershus), NTNU og Fafo som er en frittstående samfunnsvitenskapelig forskningsstiftelse. Jeg har søkt etter litteratur blant norske internett-bokhandlere. Jeg har funnet tidligere mastere og annen forskning ved å bruke søkemotoren google (<http://google.com>). Eller har jeg lest gjennom aktuelle media-innlegg, og sett på hvilke teorier eller forskning de bruker i artiklene sine, gjennom å sjekke referanser.

4.3. Utvalg og rekruttering av informanter

Utvalg og rekruttering av informanter begynte med at jeg visste om en utenlandskfødt kvinne som var gift med en norsk mann. Jeg tok kontakt, fortalte at jeg skulle skrive masteroppgave, og hva den skulle handle om. Deretter spurte jeg om jeg kunne få intervju henne. Hun syntes det var spennende, og spurte om det var mulig å lese intervju-guiden først? Jeg sendte spørsmålene til henne. Hun ringte meg tilbake samme dag og fortalte at dette ville hun være med på. Hun ble døråpner for neste person. Denne gangen sendte jeg melding hvor jeg fortalte om masteroppgaven. Jeg hadde lært at det var større trygghet når de visste hva jeg skulle spørre om, så jeg tilbød å sende intervju-guiden. Jeg fikk svar dagen etter, at hun gjerne ville få tilsendt intervjuguiden. Deretter svarte hun ja til å bli intervjuet. Når jeg forstod at det ikke var skepsis, brukte jeg samme metode opp mot de andre, som ga samme resultat.

Når jeg skulle finne en informant fra barnevernet, var det flere å velge mellom. Siden jeg er utdannet barnevernspedagog, har jeg flere bekjente i dette feltet. Jeg regnet ut hvem som hadde jobbet lengst med undersøkelse i barnevernet, og som kunne gi best reflektert svar. Deretter tok jeg kontakt.

4.4. Intervjuguide

Intervjuene er basert på Bronfenbrenners utviklingsmodell. Det er utgangspunktet for å få innsikt i kvinnes sosiale realitet både før og etter de flyttet til Norge.

Intervjuguiden er basert på problemstillingen, og på de teoretiske tilnærmingene vist til i kapittel 3. Intervju-guidene ble laget for å sikre at vi kommer inn på de temaene jeg ønsker å belyse (Jacobsen, 2010:91). Jeg har brukt to forskjellige intervju-guider. En intervju-guide ble brukt i møte med informantene med utenlandskfødte bakgrunn. Den andre intervju-guiden ble brukt i møte med fagpersonen i barnevernet.

Thagaard (2016) skriver at det er viktig å stille spørsmålene på en måte som inviterer til å reflektere over temaene det spørres om. Dette for å få fyldige svar (Thagaard, 2016: s. 91). I intervju-guiden har jeg vært opptatt av at spørsmålene skal invitere til refleksjon. Det har gjort at informantene har reflektert høyt gjennom spørsmålene. Samtidig har jeg vært nervøs for å invitere til for stor refleksjon. Dette fordi intervjuet ikke skal bli for langt. Egentlig tenker jeg at jeg ikke kan få for mye informasjon, på samme tid er det viktig å ha de rette spørsmålene som kan gi ny innsikt.

4.5. Intervju

Gadamer (2010) skriver at den som vil forstå en tekst, må være åpen for å la den si ham noe. Derfor må en hermeneutisk skolert bevissthet på forhånd være mottakelig for tekstens annerledeshet. Det forutsetter verken saklig nøytralitet eller selvutslettelse, men en tilegnelse som fremhever egne for-oppfatninger og fordommer. En forforståelse, ledet av metodisk bevissthet, vil bestrebe seg på å ikke uten videre fullbyrde sine forventninger, men bli bevisst for å kontrollere dem. På den måten kan en oppnå den rette forståelsen ut fra saken selv (Gadamer, 2010, s.57). I første kapittel er det vist til at informantenes fortelling gjorde at jeg måtte endre min forforståelse. Ved å endre teksten i problemstillingen, ble jeg mer åpen for hva forskningen ville si meg. Forskningen blir ledet av metodisk bevissthet, hvor jeg ikke bestreber meg på å videre fullbyrde mine forventninger, men at jeg er bevisst dem for å kontrollere dem. For å være sikker på at forskningen ble ledet av en metodisk bevissthet, valgte jeg å intervju en ressursperson, i tillegg til hoved-intervjuene. Det hjalp meg å holde bedre fokus på problemstillingen. I tillegg tenkte jeg at ressurspersonen kunne peke på andre ressurser og utfordringer som jeg ikke har vært bevisst på.

Hvor intervjuene skulle holdes, ble drøftet med den enkelte. For meg var det viktig å skape tillit. Samtidig satte jeg krav til at det var ro i omgivelsene rundt oss. Tre av fem intervju er gjennomført hjemme hos meg, mens de andre to er gjennomført hjemme hos informanten. Jeg har først og fremst vært opptatt av at hver informant er komfortabel med settingen rundt intervjuet.

Informantene var informert på forhånd hvorfor jeg ønsket å intervju dem. Jeg spurte også om det var greit at jeg brukte opptaker, noe samtlige aksepterte. Jeg informerte om at opptaket ville bli slettet når det var blitt transkribert. Deretter forsikret jeg at innholdet ville være konfidensielt, og at de ikke trengte å svare på spørsmål, om de ikke selv ønsket det.

Hammersley og Atkinson (2012) skriver at de første minuttene av et intervju kan være spesielt viktig for atmosfæren og tonen (Hammersley og Atkinson, 2012:169). Derfor ble jeg spesielt oppmerksom på å jobbe for å etablere relasjon og samhandling mellom meg som forsker og informanten før intervjuet begynte. Vi snakket litt generelt før vi satte i gang. Både for å skape tillit, men også med tanke på at det kunne bli mer enn et intervju. Samtlige sa ja til at jeg kunne ta kontakt om jeg trenger mer informasjon.

Informanten vil ofte forsøke om å se om svarene hun gir er riktige, og kanskje lete etter tegn på dømmende reaksjoner, skriver Hammersley og Atkinson (2012). Jeg har vært opptatt av at probene skal vise at jeg er påkoblet, ikke at jeg er enig eller uenig i det som blir sagt. Dette fordi jeg ikke vil forstyrre fortellingen, med at probene kan påvirke at de ønsker å gi meg det ”riktige” svaret, og ikke deres sanne svar (Thagaard, 2016, s. 91). Jeg fortalte at jeg ikke kom til å vise noe i forhold til om jeg var enig eller uenig. Det var deres historie jeg var ute etter, og da er det de som sitter på sannheten om sitt liv og sine erfaringer. At jeg ikke bekrefter enighet eller uenighet har ikke noe med om jeg er det eller ikke. Derimot handler det om seriositeten med prosjektet.

Intervjuene hadde en varighet på rundt 1,5 til 2,5 timer. Det var viktig for å gå i dybden. Både for å få frem de ulike perspektivene, oppfatningene, meningene og deres opplevelser.

Hammersley og Atkinson (2004) anbefaler forskjellige hendige og pålitelige tekniske hjelpemidler, for å gjøre permanente opptak. Dette for å slippe rekonstruksjon av samtalen og ikke gå glipp av detaljer (Hammersley og Atkinson, 2012:214). Det er blitt brukt båndopptaker i alle intervjuene. Også med tanke på at en god samtale krever øyenkontakt.

Dette opplevde jeg gav flyt i samtalen, i tillegg til å gi mer direkte ordrette sitater (Jacobsen, 2010:93). Jeg gav samtlige informanter mulighet for debrifing etter intervjuene.

4.6. Transkribering

Hammersley og Atkinson (2012) skriver at det ikke alltid er nødvendig å transkribere hele opptaket, da det kan ta mye tid. Samtidig innebærer det en risiko å ikke gjøre det, da relevant materiale kan bli oversett (Hammersley og Atkinson, 2012:215). Bearbeidingen av opptakene skjedde ved at de ble transkribert i sin helhet, ord for ord, på dialekt. I oppgaven derimot, valgte jeg å oversette det fra dialekt til bokmål, av etiske hensyn. Det gav større sikkerhet i henhold til gjenkjenning av informantene. Jeg tenkte derfor at jeg måtte fatte meg med korthet i intervjuene, på grunn av arbeidet med transkriberingen. Det ble utfordrende, fordi alt det informantene fortalte var aktuelt, noe som gav flere oppfølgings-spørsmål. Opptakene ble slettet etter transkriberingen.

4.7. Etiske hensyn

I fremstillingen av det kvalitative materialet, har jeg anonymisert kvinnene og fagpersonene. Det er ikke oppgitt hvor de bor, heller ikke hvilket land de kommer fra. Derimot er det oppgitt hvilken verdensdel de kommer fra. I de innledende samtalene med informantene ble det understreket at intervjuene var frivillig, og at det var lov å trekke seg. Det ble også opplyst om at jeg har taushetsplikt, og at all data vil bli anonymisert og behandlet fortrolig. Informantene ble informert om undersøkelsens mål og hensikt. Prosjektet er godkjent av Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD).

4.8. Betydning av egen bakgrunn

Selv er jeg utdannet barnevernspedagog. Jeg har noe erfaring med undersøkelse i barnevernet, men størst erfaring med fosterbarn og veiledning av fosterforeldre. Jeg har reflektert over egen rolle når jeg har skrevet master oppgaven. Når jeg har tatt på meg forsker rollen, har jeg vært bevisst på å ha en faglig distanse til mitt daglige arbeid, og holdt på nysgjerrigheten til å finne mer informasjon i det som er blitt fortalt. Samtidig er jeg blitt påminnet min rolle som barnevernspedagog av hoved-informantene. Det kom spesielt frem når en av hoved-informantene fortalte at hun var blitt advart av andre familier mot å la seg bli intervjuet. Bakgrunnen for advarselen var at de var skeptiske til barnevernet. Informanten hadde fått beskjed om å være forsiktig med det hun sa, da det kunne bli brukt imot henne ved en senere

anledning. De fortalte også at de var redd for at jeg som barnevernspedagog kunne fortelle barneverntjenesten at jeg ble bekymret for hennes barn. Hoved-informanten var derimot ikke skeptisk til å snakke med meg. Hun så det som en anledning til å informere andre om egen erfaring med barnevernet. Hun har opplevd at noen har sendt bekymringsmelding til barnevernet angående hennes barn. Barnevernet har også gjennomført undersøkelse hos dem. Intervjuet gav henne mulighet til å dele sin erfaring.

4.9. Sammenheng mellom teori og empiri

For å kunne svare på spørsmålene som er stilt i problemstillingen, må det vises til sammenheng mellom intervjuene, de teoretiske drøftingene, funn, analyse og konklusjonene som ble satt (Everett og Furuseth (2016: 147). Under kapittelet funn har jeg beskrevet hoved-informantenes kultur, verdier og religion i egen oppvekst, etterfulgt av deres opplevelse av ekteskapet og deres familieliv i Norge. Deretter kommer analysekapittelet hvor jeg har tolket, sammenlignet likheter og forskjeller opp mot resurspersonenes beskrivelser, teorier og tidligere forskning. Det er altså skapt sammenheng mellom teori og empiri, mellom egen og annen forskning. Det er tekst og sitater fra intervjuene som utgjør dokumentasjonen, og viser at tingene forholder seg slik jeg hevder de gjør. (Everett og Furuseth (2016: 148-150). Funnene gjelder kun de få informantene som er med i undersøkelsen, derfor er det viktig å presisere at min forskning ikke gjelder alle transnasjonale ekteskap og deres familier. Forskningen har fokus rettet mot de utenlandskfødte kvinnene som er gift med nordmenn, og deres opplevelser av egne erfaringer. Thaagård (2011) skriver at en viktig målsetting med kvalitative tilnærminger er å oppnå en forståelse av sosiale fenomener. Derfor har fortolkning særlig stor betydning (Thaagård, 2011, s. 11). Videre i oppgaven skal jeg presisere og tydeliggjøre de prosessene som er gjort, som har ført til resultatene i denne kvalitative forskningen.

5.0. FUNN

I dette kapitlet sammenfatter jeg kvinnenes fortellinger, som grunnlag for neste kapittel som er analysen. Fortellingene formidler mening til hendelser i deres liv, og gir grunnlag for ulike fortolkninger av sammenhenger (Thagaard, 2011: 124). Kvinnene er hoved-informantene i masteroppgaven. Det er bredde og variasjon ved utvelgelse av personer. Samtidig er det en bevisst begrensning, da jeg oppdaget at alle hoved-informantene kom fra tilnærmet kollektivistisk livsstil. Dette kommer jeg tilbake i analysen. Det jeg har funnet i deres historier, er mine funn i oppgaven.

5.1. Informantene fra Asia.

Først blir informantene fra Asia presentert. De har forskjellig bakgrunn. En er vokst opp med foreldre og søsken, mens en er vokst opp hos fars søster. Her er utdrag fra deres fortelling.

5.1.1. Informant A-1

Kvinnen har vokst opp sammen med foreldrene og søsken. Hennes besteforeldre bodde med dem, på samme tomt, i eget hus.

Kultur, verdier og religion i egen oppvekst:

Det var kvinnens oppgave å ta vare på barna, lage mat og passe på at husarbeidet ble gjort, når informanten vokste opp. Moren hennes jobbet, til tross for dette ble det forventet at hun tok ansvaret for barn, mat og hus. *”Det ligger alltid i den kulturen at når arbeidet ikke er ferdig og sånt, så er det kvinnen som har feil. Uansett om de velger å bruke hushjelp, uansett er det kvinneansvar og sånn.”* Det er flere kvinner som arbeider i dette landet nå, enn tidligere.

Mammas ansvar var å passe på at tingene var gjort, men pappa og barna kunne hjelpe til med oppgavene.

Informanten hadde et greit forhold til begge foreldrene, men det var far hun gikk til om det var noe. Mor var streng. Jeg tolker det dit at hun var autoritær. Far var tilgjengelig i helgene. Han kunne ta dem med ut for å leke, slik at mor fikk ta seg av huset. Mor kunne bli med, men da måtte alt være ferdig i huset først. Mødre skal være hjemme hos familien. Far kan gå ut om kveldene. Mødre viser respekt ved å ikke gå ut alene.

Far hadde en respektert stilling på skolen. Mor drev en liten butikk. Besteforeldrene hadde ikke et spesielt ansvar, barna var morens ansvar.

Kulturen er at foreldrene er strengere med barna i dette landet enn i Norge. Faren var noe mer ettergivende til barna, mor var streng på regler. Når det var noe de ønsket, gikk de gjennom far for å få tillatelse. Når barna var triste eller sinte, så var det ikke naturlig å vise følelsene til foreldrene. Foreldrene var mer opptatt av atferden utad, enn å møte barna på følelsene.

Samtidig forteller informanten at foreldrene forstod når hun var glad, trist eller sint. Hun var mest trygg på pappaen sin. Han var interessert i det hun hadde å fortelle, uten å kjeft på henne. Søsknene lekte sammen i oppveksten, de lekte også med nærmeste naboer. De måtte alltid holde seg i nærheten av huset. De var hjemme til de begynte på skolen. Om mor og far skulle ut om kvelden, tok de barna med. Barna var med der mor gikk.

Når det gjelder religion, er de fleste i landet muslimer, forteller hun. Stedet de bodde på, hadde representanter fra forskjellige religioner. Hennes familie var hinduer. Slik var de minoritet i eget land. De hadde tilhørighet til et tempel. Dit gikk de en dag i uken. Ellers hadde de et lite familietempel hjemme hvor de ba hver dag.

Vi tror på GUD, også at vi ikke kan se han eller hun. Vi tror at han eller hun kan være her, ved siden av meg, eller at han eller hun kan se hva jeg gjør, høre hva jeg sier, forstå hva jeg tenker. En våger derfor ikke å ha vonde tanker. Og for eksempel når vi stjeler, så sier foreldrene at GUD kan se det. Også tror vi at samme hva vi gjør, så får vi tilbake. Når vi stjeler så mister vi noe som er enda større enn det. Det er en veldig sterk religion.

Informanten gikk på skole, og fikk god utdanning. Hun er faglig flink, og har alltid vært best i klassen. Man fikk respekt om man var faglig flink. Foreldrene hennes har alltid sagt at barn skal være flinkere enn foreldrene. Faren mente at hun selv var ansvarlig for å få en god utdanning. Når hun hadde gode foreldre, måtte hun være god. Foreldrene la press på henne på skolen. Det koster penger å gå på skole. Foreldrene hadde råd til det.

Dersom hun ble syk, måtte mamma være hjemme med henne. Dersom hun måtte til lege, måtte begge foreldrene bli med. De gikk til lege om de var forkjølet. Hun er ikke vant med at man må vente før man kontakter lege om man har feber, slik som i Norge. Legen åpnet

praksisen klokken fire om ettermiddagen, og hadde åpent til klokken tolv om kvelden. Dersom man var syk på formiddagen, måtte de dra til sykehuset.

Døtrene bodde hjemme til de giftet seg, slik var tradisjonen. De er foreldrenes ansvar til de gifter seg. Når informanten ble voksen, og ikke var gift, bodde hun i foreldrenes hus i byen. Det at hun bodde i foreldrenes hus i byen, betydde også at foreldrene hadde ansvar for henne.

Ekteskapet og familielivet i Norge:

Informanten var 32 år når hun flyttet til Norge. Paret traff hverandre på Face-book. Mannen besøkte henne flere ganger. Hun besøkte ham en gang, før de ble par. Hun ville sikre at det var en god plass, før hun flyttet til Norge. De giftet seg et år etter at de traff hverandre. Året etter flyttet hun til Norge. Ekteparet har etter hvert fått to barn, en går på skole, mens den andre går i barnehage.

Informanten forteller at hun er fornøyd med at hun er flyttet til et land som har likestilling. *”Men først var det vanskelig. Ikke vanskelig, men at jeg gikk med masse dårlig samvittighet. For når jeg var sliten, måtte han (mannen) gjøre det. Han måtte passe ungene. Jeg fikk dårlig samvittighet. Det var min jobb.”* Hennes forforståelse var at hun som kvinne hadde ansvar for barna, å lage mat og ta vare på huset, i tillegg til å gå på skole/være i arbeid. Uansett hvor sliten hun var eller hvilken form hun var i, laget hun middag. Hennes forståelse som hun hadde med seg fra landet i Asia, var at om kvinnen ikke gjorde jobben sin, kunne mannen sende henne bort. Mannen kunne også skille seg fra konen om hun ikke var god. *”Om han da vil ha en bedre kone, kan han si til konene at hun bare kan gå hjem til foreldrene sine. Damene kan ikke gjøre noe. Menn kan, men ikke vi.”* Når informanten da ble sliten eller var i dårlig form, laget hun middag til tross for det. Mannen hennes oppdaget dette og sa at hun ikke måtte tenke på slike ting når han var hjemme. Han ville ikke utnytte at hun hadde dårlig samvittighet over hvordan hun tenkte det burde være. Hun forstod da at hun hadde fått seg en snill mann. Nå har de tilnærmet likestilling hjemme også. Hun klarer ikke helt å slippe taket, da hun får dårlig samvittighet om han gjør mye. Det ligger sterkt i henne.

Når familien er på besøk hos hennes foreldre, lar hun mannen hjelpe henne litt. *”Når vi reiser til mine foreldre, når vi skal vaske opp etter maten, har mannen min reist seg opp for å gjøre det. Så fikk jeg beskjed fra mamma at jeg måtte gjøre det. Hvorfor han gjorde det, det var min*

jobb, han måtte sitte. Han var mann, derfor jeg måtte vaske. ” Det må begrenses hvor mye han kan gjøre når de er i hennes hjemland, fordi informanten må respektere moren.

Det viktigste i oppdragelsen av barn er at de føler seg trygge med foreldrene, forteller informanten. Hun er opptatt av å gi barna riktig respons, slik at de ikke er redde for å si fra til foreldrene om det er noe. Informanten var redd for mors respons i oppveksten. Hun vil ikke at barna hennes skal være redde, men trygge nok til at de kan snakke med minst en av foreldrene om alt. At barna har det godt, får mat og rene klær er selvfølgelig også viktig, forteller hun. Det gjør hun automatisk, det med trygghet må hun jobbe mer med, og krever mer refleksjon. Å sette grenser for barna, handler om å være bestemt fra begynnelsen av. Om de for eksempel begynner å gråte på butikken fordi de ikke får snop, har hun endt opp med å bære barna ut av butikken. Hun forklarer dem i etterkant hvorfor hun gjorde som hun gjorde. Absolutte regler er å ikke snakke stygt om eller til andre. For det de sier, kan de aldri ta tilbake, avslutter hun.

Informanten er opptatt av at barna skal vite at de kan vise følelsene sine. De skal vite at foreldrene er glade i dem, så hun sier det til dem flere ganger om dagen. Hun forteller dem at de har lov til å være triste og gråte om de har det vondt. Da trøster hun dem. Selv er hun fortsatt ikke flink til å vise egne følelser til barna eller mannen. Hun kan si til barna at hun er glad, men skjuler det for dem om hun er trist eller sint. *”Jeg er fortsatt ikke så flink til å vise følelser faktisk. Verken til ungene eller mann min faktisk. Men jeg er flinkere til å si fra til venner og voksne.”* Hun gjemmer seg når hun gråter. Barna forstår ikke så mye enda, så hun vil ikke at barna skal se det, og lure på hvorfor mamma gråter.

Siden informanten ikke har sin familie her, er mannens familie ekstra viktig. Når mannen hennes er på jobb, går hun ikke ut uten barna. Om hun ønsker å gjøre noe en kveld, utsetter hun det til mannen er hjemme, slik at han kan passe barna.

Ekteparet drøftet valg av religion som skulle praktiseres i Norge. *”Før vi giftet oss ble vi enige om at om vi skulle bo i Norge skulle barna følge pappen sin religion.”* Dersom de skulle bo i Norge, var det viktig at barna ble inkludert i samfunnet. Da var det naturlig at de ble døpt og skrevet inn i Den norske kirke. Familien har vært opptatt av inkludering i det norske samfunnet. Barna har gått i barnehage og mor har fullført norskopplæringen. Deretter har hun tatt de fagene hun må for at utdannelsen hun hadde før hun kom til Norge, også kan brukes i

Norge. Hun har fast arbeid. Som vist til i kapittel tre, har integrasjon som strategi vist seg å gi det beste utfallet ved positiv tilpasning. Kvinnen har gjennom norskopplæringen søkt samvær med andre fra samme kultur, samtidig som hun har søkt samvær med mannens venner og kollegaer i den norske kulturen. Hun ivaretar sin opprinnelige kultur, samtidig som hun søker samvær med mennesker i den nye kulturen. Det forteller meg at hun er integrert.

5.1.2. Informant A-2

Informanten vokste opp som en av seks søsken, fram til hun var 7 år. Foreldrene hadde utfordringer med å forsørge barna, så fra 1 til 8 klasse måtte hun bo hos tanten sin, som bodde 5-10 kilometer fra foreldrenes hus. *”Det var mange som måtte slite med det. I familier måtte ungene slutte på skolen og finne jobb isteden for, for å forsørge familien” ... ”De som har mulighet til å hjelpe søsken, så må de hjelpe. Slik var vår kultur. Ja, den som har penger, må hjelpe når familien trenger det.”* Tanten var enke, hadde egen butikk og hadde økonomiske midler til ta seg av informanten i oppveksten. Tantens hjelp var å ta over omsorgen for jenta. Informanten forteller at tanten var veldig streng.

Kultur, verdier og religion i egen oppvekst:

Søsknene bodde med mor og far. Far var snill men også voldelig, forteller informanten. Moren prøvde å beskytte barna. Barna så at far var voldelig med mor.

Han var egentlig en snill mann da. Han var ikke så veldig voldelig, men bare når han drakk, og når han var sint, og når han glemte seg ut. Det var ikke slik at han skulle det når han skulle drikke. Det ble sånn. Mamma måtte springe på grunn av det, fordi hun ville ikke at han skulle slå henne. Det var det, han var en snill mann da.

Informanten begynte i første klasse når hun var 6 år, men måtte gå om igjen når hun flyttet til tanten som syvåring. Hun hadde fått lite med seg av første klasse.

Informanten likte skolen. Der hadde hun venner. De fikk ikke være med henne hjem. De var redd tanten hennes. Informanten fikk ikke lov av tanten å være med jevnaldrende etter skoletid. Det var på skolen, hun følte seg fri. Dagene gikk i å gå på skolen, jobbe i butikken i skolelunsjen som varte i to timer, tilbake til skolen, deretter var det jobbetid i kiosken. Noen

ganger fikk hun tid til å gjøre lekser. Hun gikk på skolen til og med videregående skole. Etter videregående begynte hun å jobbe på en bensinstasjon.

Informanten kunne ikke vise følelser hos tanten. Tanten hadde ikke tid til det. Informanten gråt mye, men kunne ikke fortelle hvorfor. Forstod det ikke selv. Hun fikk egentlig ikke oppleve barndommen sin, forteller hun. *"Så det var tragisk. Det var på en måte slik at når jeg ble gift med mannen min, så føler meg at jeg blir sånn fri."* Hun var mye lei seg i oppveksten. Tenkte på å ta sitt eget liv en periode. Foreldrene kom på besøk og hjalp i kiosken av og til. Da fikk hun snakke med dem, men foreldrene hadde ikke noe de skulle ha sagt i forhold til omsorg eller oppdragelse av jenta. Søsteren kom av og til på besøk, hun hadde stor betydning for informanten. Hun bodde av og til også med henne hos tanten. Da kjente informanten at hun ble sterkere. Søsteren fikk mye kjeft av tanten. Hver gang søsteren måtte reise, hadde ikke informanten noen å snakke med. Det hendte hun fikk besøke foreldrene. *"Ja, jeg fikk lov. Av og til kjøpte jeg litt mat og sånn som jeg tok med til mammaen min og pappaen min."*

Familien var katolikker. Tanten gikk i kirken hver søndag og alle helligdager. De hadde et alter hjemme, der kunne de be.

Når jeg spør om hun husker gode opplevelser sammen med tanten, sier hun at tanten var hjelpsom. Tanten hjalp de som trengte det. Jeg spør videre om noe de gjorde ting sammen, hadde de familiedag? Da ler hun. *"Det er ikke slike familiedager i det landet. For vi er på jobb, jobb og jobb hele tiden. Det er slik jeg opplever i Norge, familiedager her i Norge. Men for oss som ikke har så mye, så vi må jobbe og jobbe hele tiden og leve, og vi har ikke økonomi til å slappe av"*. De jobbet syv dager i uken. Informanten forteller at hun er litt bitter for opplevelsene hun hadde hos tanten.

Om hun ble syk, fikk hun lov til å være hjemme. Om hun måtte til lege, ville tanten fulgt henne, tror hun, men hun husker ikke å ha vært hos lege. Det var ikke alltid de hadde råd til å oppsøke lege. En gang fikk hun tannproblemer, hun fikk betennelse og hovnet opp i tannkjøttet. Da presset tanten ut betennelsen, deretter kjøpte hun medisin. Hun gikk ikke til lege, men tanten passet på at hun ikke ble syk.

Ekteskapet og familielivet i Norge:

Hun traff mannen sin gjennom norske menn som var på ferie i hennes hjemland. Hun spurte om de kjente noen hun kunne brev-skrive med fra Norge. Hun fikk noen adresser. Hennes kommende ektemann skrev tilbake. De skrev og snakket i telefon med hverandre i to år. Så ville han komme og besøke henne. Den første måneden ble de kjent, den neste giftet de seg, måneden etter reiste hun til Norge med ham. Hun var 23 år når hun flyttet til Norge.

Informanten forteller at hun har vært heldig med mannen sin. Han er hjelpsom og snill. Paret fikk to barn. Til tross for snill mann, ble det et kultursjokk å komme til Norge. Hun slet psykisk. I møte med mannen sin, stengte hun følelsene sine inne.

Når jeg kom til Norge, forstod jeg ikke at vi måtte ha dialog og kommunikasjon med mannen min. Så på den måten jeg prøvde å stenge inne i meg følelsene mine. Så han forstod ikke hvorfor jeg ble sånn, så han prøvde å snakke til meg hele tiden at jeg måtte snakke. For jeg stengte meg bare inne. Jeg stengte meg. Når jeg ble sint på han jeg bare gå ut. Jeg gråt og ble sint. Jeg kunne ikke snakke med mannen min, for jeg hadde ikke lært det. Så det ble vondt for han, og det ble vondt for meg.

Etter hvert forstod informanten at hun måtte dele følelser. Hun ble bedre kjent med den norske kulturen, og møtte folk som ville høre på henne. Til tross for dette utviklet hun angst og depresjon. Det setter hun i tilknytning til opplevelser i oppveksten. Behandling ble en lang prosess. Etter barn nummer to, ble hun lagt inn på psykiatrisk avdeling to ganger. Hun fikk diagnosen psykose. Hun fikk medisiner og hjelp av det norske helsesystemet. *”Det var hjelp, det var en vekkerklokke for meg. Ja det er det. Jeg fikk hjelp her. Jeg ble så heldig, på grunn av det.”* Barna fikk også forklaring på mammas sykdom. Hun forteller at hun ikke hadde visst hvordan hun skulle forklare det selv. Barna har også slitt, men de har fått god hjelp på Barne- og ungdomspsykiatriske.

Mannen er uføretrygdet og hjemmeværende. Hun har jobbet hele tiden. Han har tatt ansvaret for mye hjemme. Mannen har stått opp om morgene og laget frokost og skolemat til barna. Barna fortrekker faren, forteller hun. Ellers har de delt på oppgavene. Når hun er opptatt eller sliter, tar han ansvar for det meste, og om han er opptatt, tar hun ansvar. Han vasker klær, hun bretter. Når hun er hjemme, lager hun middag. Når hun er på jobb, lager han middag.

Kandidatnummer: **101854**

Når jeg spør om hvordan hun setter grenser for barna sine, blir hun usikker på hva jeg mener. Jeg gir eksempler, svarene tolker jeg som at hun har en ettergivende foreldrestil.

Etter at hun kom til Norge er hun blitt medlem i den katolske kirken. Verken barna eller mannen hennes er med i kirken.

Noe hun ønsker å overføre fra egen oppvekst, er respekten for de eldre. At barna har nært forhold til storfamilien, og at man tar vare på hverandre. At de ikke bare tenker på seg selv, men forholder seg til det kollektive (jeg tolker dette til en kollektivistisk livsstil). Tar seg tid til familie.

Søsteren hennes er også gift med en norsk mann. Det har vært godt for henne å få søsteren nærmere. Ellers har hun mange venninner, de fleste er fra samme land som henne.

Hun tenker det er lite som er likt i Norge og hennes hjemland i forhold til å være familie. Hun mener det er et mye bedre liv å bo i Norge. Det er et godt helse –og velferdssystem som tar seg av hele familien. Dette systemet har de som familie hatt behov for.

Informanten visste ingenting om Norge før hun flyttet hit. Familien bor i samme hus som svigerforeldrene. Omgangskretsen hennes er stort sett fra hennes hjemland. Hun søker også samvær med mennesker fra den norske kulturen, men det handler mer om familie og arbeidsliv. Jeg tenker at dette forteller oss at hun er integrert i det norske samfunnet.

5.2. Informantene fra Sør-Amerika

De neste informantene kommer fra hvert sitt land i Sør-Amerika. En har vokst opp med foreldre og søsken, mens den andre har vokst opp hos besteforeldrene sammen med storfamilien. Her er utdrag fra deres fortelling.

5.2.1. Informant S-A-1

Informanten vokste opp sammen med foreldre og søsken. Farmoren bodde sammen med dem.

Kultur, verdier og religion i egen oppvekst:

I oppveksten var mor hjemmeværende. Hun passet barna, sjekket at de gjorde lekser, leverte dem på skolen og laget mat til dem. Far jobbet, og hadde lang arbeidsdag. Han var derimot med på møte med læreren på skolen. Det var en grunn for det. *"Han sa alltid at mor skylte litt på ham når det gikk galt. Derfor gikk han på skolen for å få med seg hva som ble gjort"*.

Søndagene hadde far fri fra jobb, den dagen brukte familien sammen. Alle var samlet, ofte kom storfamilien på besøk. De badet, campet, grillet med mer. Gode minner var middagslukt når de om hjem fra skolen, eller når faren grillet og hørte på høy musikk.

Utfordrende opplevelser i oppveksten var når faren ble sint. *"Uffameg da var det gale. Han er en kjekk person og har forandret seg mye nå, men det er nok fordi han er eldre"*. Derimot når de var små, kunne han bli sint. Han kunne kaste alt på gulvet i sinne. Han ble også sint på moren, og kjefte på henne. Det var vanskelig, for moren stod ikke opp mot mann sin. *"Da sendte hun meg for å snakke med ham. Jeg var kanskje 10 år, eller 11 år. Han snakket med meg, jeg var liten, men han snakket med meg allikevel. Han roet seg ned da"*.

Farmoren kunne også roe far ned, men det var utfordringer med å fortelle ting til farmor. Hun fortalte ting videre til far, og da kunne de havne i trøbbel igjen.

Moren deres var ung når hun traff faren deres. Hun vokste opp uten støtte, og hadde ikke familie. Informanten tror ikke at mor torde å si nei til mannen sin. Derfor sendte hun datteren. Informanten likte ikke det.

Kunne informantene vise eget sinne til foreldrene? *"Nei, nei, nei, nei, det kunne jeg ikke vise. Vi (barna) kunne ikke heve stemmen i huset. Nei det hadde aldri gått, nei, nei nei!"* Da gikk hun på rommet sitt og gråt. Det var ingen som forklarte henne hva som var skjedd i slike situasjoner. Hun ble ikke møtt på vanskelige følelser hos mor. Mor var reservert og snakket

ikke om følelser og vanskelige tema. Et eksempel er når informanten fikk mensen. Hun visste ikke hva det var, og viste det til moren. Moren ble irritert, og informanten forstod raskt at hun ikke skulle snakke om dette. Det hendte hun fikk trøst av farmoren sin.

Søsknene har vært viktige og nære gjennom hele oppveksten.

Informanten likte seg på skolen. Der hadde hun venner. Hun lekte kun med dem på skolen. Hun likte også fagene. En av elevene hadde ansvar for å se til at alle oppførte seg fint i friminuttene. Om det var noen som ikke fulgte regler, gav eleven med ansvar beskjed til lærerne. Hun husker at når den eleven nærmet seg, tenkte de, her kommer sjefen. Hun hadde ofte den oppgaven.

Når hun ble syk, dro de direkte til sykehuset. Det er et eget offentlig sykehus for barn. Både konsultasjon og medisin er gratis.

Familien var katolsk. Det var tre kirker der de bodde. På søndagen gikk de til den som hadde Gudstjeneste. I oppveksten handlet oppdragelsen om at de måtte lye og oppføre seg fint. Faren var autoritær. Moren sa at de måtte være snille, og ikke lyve. *"Vi måtte si syndene våre til Presten. Det måtte vi, og vi ble opplært til det at: Husk at GUD ser alt, husk at Presten vet alt. Så vi våget ikke å lyve til Presten"*. Når de hadde bekjent det de trodde de hadde gjort galt, måtte de gjøre opp straffen, som ble gitt av presten. Når de hadde gjort opp straffen, tenkte de ikke på det mer. Presten hadde taushetsplikt, og fortalte ikke ting videre til foreldrene. Å bekjenne syndene sine til presten, opplevde hun som verre jo eldre hun ble.

Ekteskapet og familielivet i Norge:

Informanten flyttet til Norge når hun var 29 år. Hun var 27 år når hun møtte mannen sin i Sør-Amerika. Når hun var 28 år giftet de seg, året etter flyttet hun til Norge. Paret har to barn som går på barneskolen.

Når informanten kom til Norge, hadde hun med seg forståelsen om at det er kvinnen gjør alt i hjemmet. Mannen kunne for eksempel ikke gjøre noe på kjøkkenet. Kulturen tok hun med til Norge. Her var det hun som tok seg av barna, huset og matlaging. Det var først når hun fikk tilbud om arbeid, og begynte i yrkeslivet hun oppdaget at kulturen ikke er slik her. Nå er

ordningen mellom paret at den som kommer først hjem fra jobb, tar seg av barna og lager middag. Kommer hun hjem før ektemannen, ordner hun huset, lager middag og gjør leksene med barna. De har en grei fordeling i dag, forteller hun. Også økonomisk.

Hun er opptatt av at barna skal respektere foreldrene sine, og ikke heve stemmen til voksne. *”Det er fordi jeg sier til ungene, uansett hvor gamle dere er, er jeg mammaen deres. Ikke vær uhøflig, ikke vær frekk. Jeg kommer til å være mammaen din hele livet, slik er det. Respekten skal være alltid”*. Alle er opptatt i hverdagen, men det er viktig å sette av tid til barna, forteller hun. Hun gir barna en advarsel når de hever stemmen sin. Om de prøver igjen, så sier hun; husk du snakker til meg. Prenter det inn i hodet deres, forteller hun. Absolutte regler i familien er at det ikke er lov å brøle, heve stemmen eller sloss.

De snakker ikke mye om følelser hjemme. Hennes mann som er norsk er heller ikke flink til å snakke om følelser. Derimot om barnet har slått seg, så trøster hun og klemmer dem. Barna forteller når de er glade og har opplevd kjekke ting på skolen. Om hun opplever at en av jentene er sint eller trist, prøver hun å få dem til å snakke om det. Hun forteller at mannen er mer ettergivende enn henne. Hun er mer streng.

Det hun liker best med å være mamma, er å ha ansvaret for å passe på barna, lære dem ting, og at barna søker henne for å få kunnskap. *”De spør, mamma, hvorfor du vet alt? Det liker jeg. Når de gjør noe på skolen, får jeg melding fra læreren om det som har skjedd. Jeg ser ting når jeg kjører forbi skolen. Når jeg da sier hva som har skjedd den dagen, så er de overrasket over at mamma vet alt”*. De lurte på om mor har kamera på skolen. Mor sier kanskje hun har det. Slik kan de tro at hun vet alt. Det mest belastende med å være mamma, er å finne tålmodighet når barna ikke hører på henne. Når hun må gjenta seg selv flere ganger.

Helse -og velferdssystemet i Norge har overrasket henne. Hun mener at barnehage, skole og helsesøster er for involvert i familiene. Skolen bryr seg om hvordan barna har det hjemme og hvilken fritidsaktiviteter de går på. Helsesøster bryr seg om hva mor serverer av mat hjemme, hvordan barnet utvikler seg, og om de er innen for den norske normen. Hun mener at det er hun som har ansvar for barna hjemme.

Kandidatnummer: **101854**

Familien er kristne, de er medlemmer i en menighet i nærmiljøet. Der er familien både aktive tilhørere og engasjert. Det som har vært viktig å overføre fra hennes hjemland til egne barn, er respekten for de eldre, forteller hun.

Det finnes barnevern i hennes hjemland, men der er de ikke så engasjert som i Norge, forteller hun.

Hun visste lite om Norge før hun flyttet. Mannen hadde fortalt litt, og vist henne et bilde av en by. Hun kom til en liten øy hvor hun kunne se sjø fra alle kanter. Hun hadde aldri sett sjø før. Bilde hun hadde av Norge stemte ikke. Byen hun var lovet, var nærmeste storby. De bor i samme hus som svigerforeldrene.

Hun har vært opptatt av å bli kjent med andre norske, samtidig har hun flere venninner og vennepar som er fra andre land. Det har vært lettere å bli kjent med utenlandske kvinner som er gift med nordmenn, enn etnisk norske kvinner. I arbeidet sitt har hun fått nettverk med norske. Jeg tolker det som at hun er integrert i det norske samfunnet.

5.2.2. Informant S-A-2

Kvinnen vokste opp sammen med sine besteforeldre, lillebror, onkelen og hans familie.

Kultur, verdier og religion i egen oppvekst:

I hennes hjemland var det vanlig å bo mange i et hus. Hun og lillebroren bodde i den nederste etasjen med besteforeldrene. I andre etasje bodde onkelen hennes, sammen med sin familie. Det var ikke vanlig å vokse opp uten mamma og pappa, slik følte hun seg annerledes. Moren var ung når hun ble mamma. Hun studerte og bodde et annet sted. Informanten hadde det fint hos besteforeldrene, de har gjort alt for henne og lært henne det meste, forteller hun. Samtidig har hun alltid hatt et ønske om å vokse opp med mammaen og pappa.

Kulturen er slik at familien holder sammen. Vi er varme mennesker, forteller hun. Hvis en av dem har problemer, går alle sammen for å fikse det. Om en må til sykehuset, bidrar alle. Hun følte seg aldri alene, det var alltid folk rundt henne. Tre måltider til dagen samles hele storfamilien, og forteller om dagen og hva som skjer. Bestemoren laget alltid frokost og skolemat til henne.

Hun kunne dele alle følelser med storfamilien, slik er deres kultur, forteller hun. Om hun var trist når hun kom hjem, så besteforeldrene det på henne og prøvde å få henne til å snakke om det. De fortalte meg at det ikke var bra å holde det inne. De så hvordan søvnen min var, reagerte i henhold til det, og spurte meg om det, forteller hun.

Informanten begynte på skolen når hun var fire år. Det første året var det mest lek, de begynte med læring når de ble fem år. Hun forteller at hennes beste del av livet var på skolen. Der var det alltid venner å være med. Elevene var gruppert opp med en elev som hadde ansvar for at hele gruppen hadde det fint på skolen. *”En dag i uken, måtte vi alle til lærerne. Da vi snakket sammen om hvordan vi hadde det på skolen, og hva alle elevene syntes om skolen. Så hva vi kan gjøre for å bli bedre på skolen”*. Da møttes de sammen med læreren og den av elevene som hadde ansvar for gruppen deres. Informanten hadde slikt ansvar fra 1 klasse, noe hun trivdes med. Da fikk hun god kontakt både med elevene og lærerne. På skolen brukte de uniform, men på grunn av dårlig økonomi var det flere som kom på skolen uten sokker og sko. Flere hadde ikke spist frokost. Om det var en i gruppen som ikke hadde det bra hjemme, hjalp de hverandre.

De hadde ikke barnevern. Derimot om foreldrene slet, kunne de få hjelp som behandling, eller terapi. Om foreldrene var stygge med barna, ringte man politi. Da kunne de flytte barna til en annen familie. Da så ikke foreldrene barna igjen før barnet var voksen, og tok kontakt selv.

Når hun var syk, var det bestemoren som stelte henne. Helsen systemet er gratis i det landet. Hundre meter fra huset deres er det lege. Legen hadde alt en trengte, og medisinen var gratis. Legen ordnet med sykebil om de måtte til sykehuset. Legen har åpent 24 timer i døgnet.

Hennes kjæreste person var bestefar. Han ordnet at hun hadde det hun trengte. Hun snakket om alle tankene sine med ham. Bestemor var mer direkte og autoritær.

I hennes hjemland er det forskjellige religioner, hennes familie er katolikker. De gikk i kirken på søndager. De ba ikke hjemme.

Ekteskapet og familielivet i Norge:

Informanten forteller at hun var 25 år når hun flyttet til Norge. Da hadde hun kjent mannen sin i fire år. De hadde en sønn sammen som flyttet med henne til Norge. Det var vanskelig for henne å flytte, hun visste ingenting om Norge, hadde ikke søkt opp informasjon. Mannen hadde fortalt lite om Norge. Han lærte mye om hennes kultur, når han besøkte henne, men han delte ikke noe om egen kultur. Det var også vanskelig for mannen hennes når hun flyttet til Norge. Han hadde heller aldri bodd med noen før. Ikke hadde han erfaring med barn fra tidligere heller. Det tok lang tid å finne ut av ting. På Norskopplæringen lærte hun litt om kulturen i Norge.

Paret deler på ansvaret for barna, og på å lage mat. Mannen reiser en del, så hun har fullt ansvar når han er bortreist. Hun har alltid ansvar for huset, og å vaske klær. Det liker hun å gjøre selv. De deler også økonomi. Begge jobber.

Når vi snakker om regler, forstår hun ikke hva jeg mener. Hun forteller at hun vet hva jeg mener med regler, men hun sliter med å finne regler som de har i familien. De spiser middag klokken fire sammen, det er en regel. Det var ikke regler på klokkeslett når hun vokste opp. De spiste når de spiste. Der tok de ting som de kom.

Når det gjelder religion, så går hun i Den norske kirken. Svigermoren går med henne. Svigermor har vært en viktig person for både henne og barna. Svigermor er moren hun aldri hadde. Informanten er opptatt av at barna skal ha god kontakt med besteforeldrene sine. Derfor er hun mye med dem. Ellers er hun opptatt av at familien skal sitte sammen ved måltidene. Der kan de snakke om dagen, og hvordan de har hatt det. Snakke om følelser. Barna må ikke holde noe inni seg, sier hun.

Forskjeller mellom Norge og hennes hjemland: Hun har aldri sett mobbing i landet hun vokste opp i. Hun hadde sett det på film, men aldri opplevd det. Hun opplever at det er mye mobbing i Norge. Et annet eksempel hun trekker frem er alle reglene for barna i Norge. At de må legge seg til et bestemt klokkeslett for eksempel, det har vært vanskelig å forstå for henne. Når hun var liten og ikke ville legge seg, så trengte hun ikke det. Hun kunne legge seg i sengen, og da snakket hun med besteforeldrene eller sang med dem til hun sovnet. Det kunne ta en, to eller tre timer. *"Når vi følte oss trette, la vi oss. Det var en stor overgang for meg. Fordi, for*

eksempel for ikke lenge siden, kanskje tre dager, jeg gikk på sovekurs for å hjelpe sønnen min og sove". Hun orker ikke å høre sønnen gråte. Vil heller ligge i sengen med ham og tegne eller lignende. Ellers opplever hun at folk er overflatiske. Når hun treffer folk langs veien eller i biler, bare hilser de. I hennes hjemland stopper man og spør hvordan dagen har vært, man bryr seg. I Norge kan det gå en uke før man snakker med familie. Det har vært en vanskelig overgang.

5.3. En informants erfaring med barnevernet

"Jeg var på jobb og fikk telefon om at de ringte fra barnevernet. Barnehagen hadde tatt kontakt med dem, og de fra barnevernet sa at vi måtte komme med en gang".

Informanten tenkte med en gang at dette ville gå galt. Hun snakket med ektemannen på telefonen, han hadde fått samme oppringning. Ektemannen forklarte at det måtte være fordi de jobbet mye. Det var det eneste han kunne tenke var problemet. De ankom barnevernets kontor. *"De tok fram et stort A3 ark med bilde av vår datter naken. Da fikk jeg sjokk!"* På bildet var det to fra barnehagepersonalet som holdt armene til datteren over hodet. *"Hele baken hennes var naken, når de tok bilde av henne, i farger. Hva er dette, de spurte. Hun har blåmerke på rumpa"*. Saksbehandleren fortsatte med å si at når de hadde spurt datteren om blåmerket, hadde datteren sagt at pappa hadde slått henne. Da smilte jeg, forteller moren. Saksbehandleren ble sint når mor smilte. *Ler du, spurte hun. Ja, svarte mor, og fortsatte: "Du, vi sitter i rommet her på grunn av det? Hun sa ja. For det første, sier jeg da, det er ikke et blåmerke. Det er et fødselsmerke. For det andre, han slår ikke henne. Da husker jeg at jeg så på de som satt foran oss at de ikke visste hva de skulle si"*. Mor har samme fødselsmerke, og tilbød dem å se det. Deres andre datter har også et merke. Barnet har gått i samme barnehagen i to år tidligere. Mor mente det var merkelig at ansatte i barnehagen ikke hadde oppdaget dette før.

Moren forteller at et slikt fødselsmerke heter mongolsk flekk, og er et merke som mange fra Sør-Amerika, India og flere har. Fargen er lilla og grønn, og kan ligne på et blåmerke. Informanten begynte så å bli sint og sa at mannen hennes har aldri slått noen, han er en rolig person, men hun selv var sint nå, og fortsatte med å si at hun satte grenser og kjefte på barna. Da fortalte saksbehandler at hun ikke måtte kjefte på barna sine. *"Jeg sa at de skal få grenser i mitt hus. Jeg skal sette grenser for ungene mine. Men jeg slår ikke dem"*, forklarte hun.

Informanten visste at barnevernet måtte undersøke, og sa at det kunne de gjøre. Mor fortalte dem at de var velkommen når som helst. De kom på besøk samme dag. De bare satt der, det var ubehagelig, forklarer mor. En person som sitter der og ser på deg. Når de var der, fikk hun vite at de også hadde vært på skolen til datteren samme dag, og snakket med henne. Når mor fikk vite dette, oppdaget hun at datteren trodde det var hennes feil at barnevernet hadde kalt dem inn. Datteren hadde sagt til dem at mamma hadde kjeftet på dem en dag og da måtte de gå på rommene sine. Mor innrømmet at hun gjorde det. Det ble vanskelig for datteren deres som skulle ha en opptreden på skolen den kvelden. Jenta var blitt redd, og begynte å gråte på skoleoppsettingen. Hun ville hjem. Det viste seg at hun var redd for at foreldrene ville forlate henne på skolen, for det hun hadde gjort. Det var mange følelser for hele familien når dette pågikk, men det var den eldste datteren som tok det tyngst.

Det mor opplevde som utfordrende i etterkant av denne hendelsen var at datteren som gikk på skolen ble redd for fremmede folk. Hun begynte å gjemme seg på rommet etter dette. Hun ble redd etter hendelsen. Mor forteller at hun har snakket mye med jenta, og forklart at det ikke er hennes feil, og at hun ikke må være redd. Det endret seg ikke, så mor spurte om saksbehandleren kunne snakke med datteren alene på rommet om dette. Det gjorde de. Noen måneder etter ringte saksbehandleren til mor. De ville avsluttet saken, de hadde tatt feil. Informanten forteller at det var tøft også i etterkant. Det var vanskelig for hele familien, også hennes svigerfamilie. Hun hadde tenkt negativt, og trodde de ville ta ungene. Hun sa til mannen sin:

Kanskje det blir vanskeligere fordi jeg kommer fra et annet land. De hører kanskje andre ting enn jeg sier. Når de sa at han hadde slått henne, jeg trodde de ville si meg, at jeg hadde gjort det. Jeg sa det til og med til de i barnevernet. Med meg kunne jeg forstått at dere hadde spurt, men han? Han rører ingenting. Jeg sa til ham at du må slappe helt av, for dette snakker jeg om. Jeg er så glad for at jeg kan snakke, sa jeg til ham. Nei jeg vet det, sa han, dette kommer til å gå bra. Allikevel var det altså også positivt. Fordi de fra barnevernet var greie. De var rette. Jeg følte ikke at de var mot meg.

Når jeg spør om de som foreldre ble møtt på en grei måte av barnevernet, sier hun at det ikke var greit med en gang. Det var rett på sak med en gang, og de var strenge, både i stemmen og i ansiktet. Når mor fortalte hva de så på bildet, ble de mildere. Etter det fortalte de hvordan

videre saksgang ville bli. Hvis det var greit for foreldrene ville de komme hjem til dem for å undersøke. De sa det var greit, og opplevde at det var frivillig.

Når informanten ser tilbake på opplevelsen tenker hun at de kunne blitt møtt på en annen måte av saksbehandlerne. Det å møte dem med et stort bilde, var for sterkt. Å se at barnet var blitt avkledd, og to personer holdt henne, var ekkelt. Mor så ikke en blåveis på bildet, hun tenkte at bilde handlet om overgrep, siden hun ikke var forberedt på bildet. Men så viste det seg at det var ansatte i barnehagen som hadde tatt bilde. De voksne på bildet var styrer i barnehagen, pedagogisk leder og vikar. Så hvis barnevernet skulle gjort det på en bedre måte, så kunne de ventet med å vise bildet, og sagt at foreldrene var kaldt inn på grunn av bekymringsmelding angående en blåveis på rumpen. Deretter kunne de vist bildet. Hvis de hadde forklart hva de skulle få se, hadde det vært lettere. Mor forstår i etterkant at barnevernet var redd for at jenta var utsatt for vold.

6.0 ANALYSE

I forrige kapittel så vi på funn fra oppveksten til hoved-informantene. Deres beskrivelser av egne opplevelser. Fortellingene kan gi forståelse av informantens erfaringer og innsikt i den sosiale situasjonen som danner grunnlag for erfaringene. I og med at livshistoriene konstrueres innenfor en kulturell sammenheng, oppveksten i fødelandet kontra foreldrerollen i Norge, kommer kulturen til uttrykk, gjennom beskrivelsen av deres erfaringer og hendelser (Thagaard, 2011: 120-122). Fortellingene deres omhandler deres livsløp, deler av livsløp, og kortere beskrivelser av hendelsesforløp (Thagaard, 2011:113).

Videre vil forskningen basere seg på informantenes erfaringer, som vurderes opp imot teori og forskning som er presentert tidligere i masteroppgaven. Den første delen i dette kapittelet handler om hovedproblemstillingen. Den neste delen i kapittelet handler om underproblemstillingen. I kapittel 7 blir analysen oppsummert for å presentere svar på spørsmålene som er stilt i forhold til problemstillingene.

6.1. Hvorfor er den største andelen barn under barnevernets omsorg i familier med bare én utenlandsk forelder?

Omgivelsene kvinnene har vokst opp i, er avgjørende for hvilken kunnskap og ferdigheter de har tilegnet seg. Dette er utgangspunktet for hvordan de ser på verden og livet, og hva slags holdninger og verdier de er bærere av. Det er gjennom disse erfaringene de analyserer, fortolker og søker mening i den nye kulturen. Analysen av samtalene med hoved-informantene gir grunnlag for å studere hvordan de skaper mening. Det blir knyttet opp til teori og forskning.

6.1.1. Omsorgsbetingelsene

Informant A-1 forteller at hennes erfaring i oppveksten har gjort henne bevisst på hvor viktig det er med trygghet. Hun bruker mye energi på at egne barn skal føle seg trygge på henne som mor, da det ikke faller henne naturlig.

Hvorfor er trygghet så viktig? I teoriedelen vises det til Maslow (1954) som skriver om behovsnivå for å oppnå personlig vekst. Slik informantene forteller, tolker jeg det som at bortimot alle har fått dekket sine fysiologiske behov i oppveksten. Derimot har ikke alle fått dekket sine trygghetsbehov. Trygghet er viktig for trygg tilknytning. Hvorfor? Fordi evnen til

å skape nære emosjonelle bånd til andre, er et vesentlig trekk ved effektiv personlighetsfunksjon og psykisk sunnhet. Teorien støtter altså informant A-1 i hennes refleksjon om trygghet.

Når man hører på informant A-2 sin fortelling, så ser vi hvordan mangel på trygghet har påvirket hennes liv. Det at hun vokste opp med en voldelig far og redd mor, kan ha påvirket hennes behov for trygghet. Når hun begynte på skolen, tok hun ikke til seg lærdom. Det kan være at omsorgssituasjonen når hun vokste opp var preget av høyt stress, som kan ha påvirket at jenta var utenfor sitt toleransevindu når hun var på skolen. Kan søken på trygghet ha dominert hennes behov, og krevd all hennes kapasitet? Vi vet at familien hadde mat, men lite mat. Derfor kan også manglende dekning av fysiologiske behov ha spilt en rolle her. Informant A-2 forteller at hun flyttet til sin tante når hun skulle begynne i andre klasse. Da endret omsorgssituasjonen seg, både på micro-, meso- og eksonivået. Ikke bare var omsorgspersonen endret, hun måtte også begynne på ny skole. Istedenfor å begynne i andre klasse, tok hun første klasse om igjen. Søken på trygghet kan ha krevd all hennes kapasitet i første klasse, slik at det var behov for å ta første klasse om igjen. Hvordan gikk det etter at hun flyttet til tanten? Hun begynte å ta til seg kunnskap, og opplevde personlig utvikling på skolen. Informant A-2 forteller at hun fikk venner på skolen. Det forteller oss at hun ikke bare opplevde faglig utvikling på skolen, men også sosiale. Hos tanten ble de fysiologiske behovene dekket. Hvordan var det med trygghetsbehovet? Hart (2012) skriver at tilstrekkelig omsorg gjør det mulig for hjernen å utvikle høyere grad av selvregulerende ferdigheter. Dette kan fortelle oss at til tross for at informant A-2 vokste opp med en streng tante, så kan noe av det tanten gav henne, ha vært en beskyttelse til at hun klarte å ta til seg kunnskap. Sammen med tryggheten på skolen, og vennene hun traff der, kan det ha gitt beskyttelse til at hun ble i stand til å ta til seg lærdom, og utvikle personlig vekst. Samtidig vet vi at hun slet hos tanten. De hadde lite og ingen fritid. Informanten forteller at hun ikke opplevde noen barndom. Hart (2012) skriver at hjernen er skapt for å overleve i bestemte miljøer. I gode tider med god omsorg vil den tidligere hjerneoppbygningen være en stor fordel i livet. I dårlige tider, hvor de ikke får tilstrekkelig omsorg, vil hjernen bli formet på en måte som betyr at barnet utvikler upassende sider, som det kjemper med resten av livet. Jeg tenker at informant A-2 hadde bedre utvikling hos tanten, men var det god nok omsorg?

Informant A-2 forteller at hun kunne begynne å leve når hun flyttet til Norge, til tross for dette, sliter hun som voksen med psyken. Dette kan ha flere årsaker, det inkluderer at oppvekstbetingelsene kan være en av årsakene. Som Hart (2012) skriver, er hjernen skapt for å overleve i bestemte miljøer. De tidligste erfaringene har stor betydning for hjernens endelige struktur. Når informanten flyttet til Norge, hadde hun ikke utviklet trygge indre modeller. De indre modellene som handler om grunnleggende oppfatninger om andre mennesker, stemte ikke i møte med Norge. Hun hadde en forforståelse om at mannen er dominerende, at hun ikke var verdt å bli hørt på og at hennes følelser ikke betydde noe. Når hun ble sint, sprang hun ut av huset, for å skjule seg for ektemannen. Når hun gråt gjemte hun seg. Det var hennes ektemanns kamp for at de skulle kommunisere og svigerforeldrenes hjelp som gav en begynnende tro på at hun var verdt noe. At de ville høre på henne og at hennes følelser var viktige. De nye erfaringene førte til at hun utviklet en ny oppfatning av seg selv i Norge, at hun var verdifull og kompetent. Dessverre tok barndomserfaringene henne igjen også her. Hart (2012) skriver at dersom man utsettes for omsorgssvikt og tidlig stress, forandres den nevralt utviklingen på en tilpasset måte. Den evolusjonsmessige fordel er at den voksne hjernen forberedes på å overleve og reprodusere seg i en farlig verden. Prisen på dette kan være høy dersom barnet senere i livet må føre seg i et miljø som legger vekt på andre verdier. Når informant A-2 kom til Norge var det andre verdier hun møtte. De norske verdiene stemte ikke med hennes indre modeller, og hennes psykiske helse ble dårlig.

Aadnesen (2012) skriver at i ikke vestlige samfunn er det vanlig at storfamilien ordner opp i problemer innbyrdes. Det er uvant at fremmede, utenfor slekten blander seg i familiens indre anliggende (Aadnesen, 2012: 32). Det bekreftes av alle informantene i denne oppgaven. A-2 og S-A-2 vokste begge opp hos noen i storfamilien.

Informanten fra barnevernet i denne oppgaven sier at dersom kvinnen kom til Norge på grunn av at hun hadde det vanskelig i eget land, og mannen selv hadde en vanskelig oppvekst, og de i tillegg sliter med kommunikasjonen, kan det være ekstra utfordrende for dem å oppdra barn i lag. Derimot om begge er trygge voksne, er de bedre rustet når de stifter familie.

6.1.2. Det kulturelle perspektivet

Alle samfunn er avhengige av et visst tilfang av lagret kunnskap, som kan sette samfunnsmedlemmene i stand til å løse oppgaver og møte utfordringer som er nødvendig for å overleve i akkurat det samfunnet som de vokste opp. Informantene er bærere av denne kulturen. Blant annet forteller informant S-A-2 at i hennes hjemland har de ikke barnevern. Derimot om det er farlig for barnet å bo med foreldrene, kan politiet gripe inn. De tar barna fra foreldrene og plasserer dem i et annet hjem. Kan informanten ha lagt samme mening til barnevernet? At barnevernet har samme oppgave i Norge som politiet i hennes hjemland? Da kan man forstå skepsisen til barnevernet.

Informantene forteller om påvirkninger fra barndommen. Eksempler på det er forståelsen av kjønnsroller. Forforståelse av deres rolle som kone til sin ektemann, og mor til sine barn, ble tatt med fra egen kultur. Informant A-1 forteller at hun fikk dårlig samvittighet når mannen gjorde noe i huset, eller måtte ta seg av et av barna. Når mannen forklarer at han ønsker at de skal dele på oppgavene, blir hun lettet. Hun forholdt seg til en forforståelse om at mannen kan sende henne bort, om hun ikke gjør ”jobben” sin.

Sungot (2013) skriver at kulturforskjellene ikke var det som ble sett på som en av de store utfordringene i barnevernsarbeidernes møte med minoriteter. Utfordringen gikk mer på kommunikasjon og samarbeid (Sungot, 2013:3). I teoridelen leser vi om termen kulturfilter som forklarer hvordan ulike kulturbakgrunn kan påvirke kommunikasjonen mellom mennesker. Barnevernet bør innsikt i hvordan de formidler budskap og hvordan den andre parten oppfatter budskapet. Da de sitter på en makt som kan være skremmende for den andre parten. Det er tydelig når informant S-A-1 forteller om egen erfaring med barnevernet. Der de viste et bilde av deres datter naken, før de forteller hvorfor de har kaldt dem inn.

Aadnesen (2012) har intervjuet foreldre med minoritetsetnisk og muslimsk bakgrunn. Hun spør hvordan foreldrene opplever kommunikasjonen med saksbehandlerne med hensyn til informasjon og til språklig innholdsmessig forståelse? Foreldrene besitter to motsatte typer erfaringer; de som tok kontakt med barnevernet selv og de som kom i kontakt som følge av en melding til barnevernet. De som tok kontakt selv er gjennomgående fornøyde og beskriver tillit til barnevernet, mens de andre foreldrene er gjennomgående misfornøyde og beskriver mistillit til barnevernet. Alle beskriver i ulike grad mangler når det gjelder informasjon,

språklig og innholdsmessig forståelse av informasjon. Derimot beskriver de foreldrene med tillit til barnevernet at slike mangler ikke er til hinder for samhandlingen. I sakene hvor foreldrene er fornøyde med samhandlingen, opplever foreldrene å bli sett, forstått og respektert av saksbehandler. Beslutningsprosessen beskrives som en prosess der begge parter får komme til orde. I sakene der foreldrene er misfornøyde, beskrives manglende tilrettelegging for foreldredeltakelse og –innflytelse i saksbehandlingen. Foreldrene opplevde ikke at de ble lyttet til, ikke å bli forstått eller respektert av saksbehandler. Aadnesen (2012) sine funn støttes av Slettebø (2008) som beskriver forhold som har betydning for foreldres opplevelse av god relasjon. Det handler om blant annet å bli lyttet til, at ens synspunkt blir tatt på alvor, at man ikke blir sett ned på og at man blir møtt som et subjekt (Aadnesen, 2012: 273-274).

Interkulturell kommunikasjon handler om å bygge broer av forståelse, mellom mennesker i forskjellige omstendigheter. Å forstå involverer nettopp å lytte, tolke, sammenligne, anvendelse av ulike referanseplaner, kulturelle antakelser, tilskrivning av mening, bruk av stereotypier og fordommer i enhver konstruksjon av mening (Dahl et al. 2015). Dette kan være viktig kunnskap for barnevernet å ta med i kommunikasjon og samarbeid med mennesker fra forskjellige kulturer. Det kan bygge broer av forståelse som kan bidra til bedre samarbeid.

Informanten fra barneverntjenesten uttaler at barnevernet kan bli flinkere til å se alternative løsninger. Det begrunner hun med at barna har tilknytning til foreldrene, de har en historie og kommer fra noe felles. *”Vi kan ikke endre deres måte å forstå livet og verden på, men kanskje vi kan klare noe”*, forklarer hun. *”Før var det slik at vi så hvilke tiltak vi hadde.”* Hun mener at barnevernet er de flinkere til å tenke utover dette i dag. *”For hvis vi vil at de skal integreres, og vi vil at de skal utvikle seg i det norske samfunnet, så må samfunnet rundt familien koples på også. Og da må vi tenke hvordan kan barnevernet gjøre det?”* Hun tenker at innvandrere har vært særlig utsatt for omsorgsovertakelser. *”Og det er litt naturlig med tanke på at de har en annen måte å oppdra barn på i noen kulturer som krasjer med våre. Og da vil vi reagere. Det har både skolen og andre plikt til å melde inn.”* Hun mener de som fagpersoner i barnevernet kunne gjort mer, eller deres ledere kunne gjort mer for at de ansatte skulle få økt kunnskap. Den enkelte saksbehandler hadde eget ansvar for å forstå og finne ut av ting.

Så gjerne hvis jeg fikk en sak, så leste jeg om det eller ringte noen, gjerne flykting-sjefen i kommunene eller andre grupper, for å spørre dem om grupper og kulturer. Det gjorde jeg spesielt når jeg jobbet i utredningen. Da måtte vi jo grave litt for å forstå. Men jeg tenker det hadde vært viktig å ha noen på kontoret som jobbet spesifikt med dette. Noen som var gode på å forstå kulturer. For det var veldig tilfeldig. Også det å ha et tettere samarbeid med andre som jobber med innvandrere, ulike organisasjoner i kommunen. Og gjerne hatt de mer på kontoret. Jeg tenker det burde vært tettere samarbeid der.

Dette kan forklare hvorfor det er flere omsorgsovertakelser i innvandringskategorien familier med én utenlandskfødt forelder. Bedre samarbeid mellom organisasjoner i kommunen og kunnskap om andre kulturer i barneverntjenesten kan bidra til større refleksjon.

6.1.3. Makt/avmakt.

De utenlandskfødte kvinnene har liten forforståelse om kultur-forskjeller, verdier og normer i Norge. Kan det sette dem i en utsatt posisjon? Informantene i denne oppgaven opplyser at de har vært heldige som kom til Norge, og for at de giftet seg med akkurat sin ektemann. Annen forskning, vist til her, forteller oss at det ikke er en selvfølge.

Huitfeldt og Kavli (2003) skriver om dette i Fafo-notatet; Det globale ekteskapsmarkedet. De viser til Lie (2004) som har funnet at norske menns ekteskapsinngåelser med utenlandske kvinner er overrepresentert på skilsmissestatistikken. Sannsynligheten for skilsmisse er høyere i blandingsekteskap enn blant par med samme landbakgrunn (Huitfeldt og Kavli, 2003:5). Informantene i denne oppgaven kom alene til landet vårt, fra et land hvor storfamilien var beskyttelsen deres. Her blir de alene i en eventuell skilsmisse, og kan mangle støttepersoner.

I følge utlendingsdirektoratets brosjyre, "Velkommen til Norge", ble det i 2005 innført rett og plikt til norskopplæring for å få permanent opphold i Norge. Huitfeldt og Kavli (2003) skriver at kvinner som innvandrer til Norge gjennom familiejenforening med en norsk mann har rett til gratis norskopplæring, noe som har et element av plikt i seg. Innvilgelse av varig oppholdstillatelse og eventuelt norsk statsborgerskap vil knyttes til et krav om 300 timer gjennomført norskopplæring. Hvis derimot de 300 timene ikke er fullført innen tre år etter

bosetting i Norge, bortfaller retten til gratis norskopplæring. Kvinnen kan fortsatt gjennomføre opplæringen ved å betale for kurset selv, og på den måten få varig oppholdstillatelse. Denne reformen kan gi mannen makt over kvinnen. Hvordan? Mannen kan nekte å betale for norskopplæringen, ikke gi kvinnen informasjon om den obligatoriske norskopplæringen, eller holde henne tilbake fra undervisningen. Kvinnen vil da være avhengig av å bli i ekteskapet også etter tre år, fordi hun uten norskopplæringen ikke vil ha selvstendig rett til opphold i Norge (Huitfeldt og Kavli, 2003:6). Til tross for at det fra tid til annen blir uttrykt bekymring i norske medier om kvinner som kommer til Norge gjennom ekteskapsmigrasjon, holdes isolert av ektemannen, viser Nadim og Tveits (2009) at det ikke er slike tilfeller i deres utvalg (Nadim og Tveit, 2009:39). Det har heller ikke jeg funnet i min forskning. Samtidig forteller en av informantene i denne oppgaven om et ektepar som barnevernet utredet, hvor mannen holdt tilbake informasjon for konen, og snakket feilaktig om henne til barnevernet. Dette ble oppdaget når barnevernet engasjerte tolk, og konens versjon ble hørt. Det tyder på at denne formen for makt/avmakt fortsatt er aktuell.

Nadin og Tveit (2009) viser til at kvinner som lever i transnasjonale ekteskap kan oppleve økonomisk sårbarhet, særs den første tiden. Det er mannen som står for familiens lønnsinntekt. Behandlingen av oppholdstillatelse, etter gjennomført norskopplæring, kan ta opp til et halvt år, og i tillegg kan manglende kvalifikasjoner være barrierer på arbeidsmarkedet og den økonomiske selvstendigheten som følge av egen inntekt. Dermed kan transnasjonale ekteskap innebære en asymmetri i maktforholdet, fordi den norske ektefellen av strukturelle årsaker har en sterkere stilling i ekteskapet, både juridisk, praktisk og økonomisk (Nadin og Tveit, 2009:9-10). Informantene i denne undersøkelsen informerer om at de alle har gjennomført norskopplæringen. Alle er aktive i yrkeslivet, og kan om de ønsker å være, økonomisk selvstendige. Samlet gir det dem en beskyttelsesfaktor, både i henhold til tryggheten for selvstendig oppholdstillatelse, men også for å utvikle sosiale kontakter og økonomisk selvstendighet.

Hver tredje utenlandske kvinne på norske krisesentre hadde blitt utsatt for vold av en mann med norsk opprinnelse i 2003 (Jonassen, 2004). Rapporten ”Drømmen om det gode liv” (2002) forteller oss at kvinner med utenlandsk bakgrunn blir boende lengre på krisesenter enn etnisk norske kvinner og har oftere med seg barn. Krisesentersekretariatets registreringer for 2001 viser at 237 utenlandske kvinner flyktet fra sine norske ektemenn, til et av disse krisesentrene (Huitfeldt og Kavli, 2003:7-8). Ingen av informantene i denne oppgaven

forteller om lignende erfaringer. Samtidig er det viktig informasjon for problemstillingen i oppgaven. Da man vet at i henhold til barnevernsloven §4-12 kan vedtak om omsorgsovertakelse vedtas dersom det er overveiende sannsynlig at barnets helse eller utvikling kan bli alvorlig skadd fordi foreldrene er ute av stand til å ta tilstrekkelig ansvar for barnet. Noe man kan hevde om mor og barn lever med fare for vold av ektemannen sin.

Mange av kvinnene trosser også familie og venners skepsis når de gifter seg med en norsk mann, skriver Huitfeldt og Kavli (2003), noe som kan heve terskelen for tilbakevending. Det kan være grunnen til at de forblir i ekteskap preget av vold og utnyttelse. Mens andre forhold av betydning kan være økonomisk nød og forsørgerplikter enten for egne barn, søsken eller foreldre (Huitfeldt og Kavli, 2003:9). Huitfeldt og Kavli viser til Krisesentersekretariatet og kvinnevoldsutvalget (NOU 2003:31) som skriver at de er bekymret for at utenlandske kvinner blir i ekteskapet med stor grad av utnyttelse av frykt for utsendelse. De viser til at treårsregelen kan utnyttes av enkelte ektefeller som et maktmiddel i mishandlingsforholdet (Huitfeldt og Kavli, 2003:9).

Informasjonene ovenfor forteller oss også hvor viktig det er med en god tolk. Aadnesen (2012) skriver at det er viktig at tolken ikke bare oversetter språklig ordrett, men kontekstualiserer det som blir sagt, slik at det gir best mulig mening for mottakeren. For å kunne gjøre det må tolken ha tilstrekkelig kunnskap om arbeid med barnevernssaker for å kunne formidle på en måte som foreldrene forstår, som gir dem nødvendig kunnskap for deltakelse og innflytelse (Adnesen, 2012:203-205).

Informant fra barnevernet forteller at de ofte var avhengig av tolk. Noen ganger var det utfordrende. Noen miljøer var ikke så store, så foreldrene kjente gjerne tolken.

Barnevernsarbeideren kjente ikke tolken, visste ikke hva/hvordan ting ble sagt. Ikke visste de tolkens bakgrunn heller. Barnevernet ble tildelt tolk, eller tolkningen skjedde gjennom telefonen. Dette forteller oss at det er sårbarheter også når en bruker tolk.

Til tross for at de utenlandskfødte kvinnene er ekstra sårbare, kan de som migranter være i en bedre stilling enn andre migranter. Hvorfor? Fordi de har tilgang på en potensiell døråpner og veiviser gjennom ektemannen, til det norske samfunnet. De kan få tilgang på et sosialt nettverk av svigerforeldre og ektemannens nettverk. De norske ektemennene behersker språket og har kunnskap om hvordan det norske samfunnet fungerer. Deres ektefelle kan derfor være en viktig ressurs for sine innvandrede kvinner (Nadim og Tveit, 2009:10).

6.1.4. Integreringens betydning

Nadim og Tveit (2009) har latt kvinner som er familiegjennforent med norske menn komme til orde for å la dem definere hva de opplever som viktige integrasjonsområder. Elementene og faktorer som spiller inn i prosessen med å etablere et tilfredsstillende liv i Norge er tilgangen på et sosialt nettverk, å beherske det norske språket og få innpass i arbeidslivet (Nadim og Tveit, 2009:22). Informantene i denne masteroppgaven har etablert et sosialt nettverk, de behersker det norske språket og har fått innpass i det norske arbeidslivet. De har altså fått dekket de viktigste integrasjonsområdene.

Nadim og Tveit (2009) oppsummerer at sosialt nettverk og venner ikke oppleves som et problem av de kvinnene de har snakket med. Mangelen på et norsk nettverk derimot, uavhengig av ektemannen kan være en utfordring. Det kan bidra til at det blir vanskelig å få de andre to grunnleggende elementene på plass, nemlig gode språkferdigheter og innpass på arbeidsmarkedet. De understreker særlig hva kontakten med skolen har betydd for deres sosiale liv, deres utvikling av nettverk og ikke minst samfunnsforståelse (Nadim og Tveit, 2009: 35-58).

Informantene i denne masteroppgaven oppgir samme informasjon. Derimot når jeg spør om hva de har lært om barneoppdragelse og barnevern, forteller de at det var fraværende i norskopplæringen.

Nadim og Tveit (2009) skriver at alle kvinnene de snakket med er engasjert i temaet arbeid. Motivet for arbeid og hva slags investeringer som blir prioritert, ser ut til å henge sammen med tre faktorer: økonomiske forpliktelser, utdanningsnivå og alder (Nadim og Tveit, 2009:58). Informantene i denne oppgaven forteller også at den økonomiske situasjonen overrasket dem. En forteller at hun var positivt overrasket over at hun som kvinne kunne jobbe i Norge.

Som vist til ovenfor forteller informant fra barnevernet at de som kom inn i deres system ofte var de som ikke var integrert. Det er integrasjon som strategi som har vist seg å gi det beste utfallet ved positiv tilpasning.

Hva med barna deres, er de integrert? Øverland (2015) viser til Lynnebakke og Fangen (2011) som har gjennomført en kvalitativ studie av oppfatning av norskhet blant norskfødte med innvandrerforeldre og unge med innvandringsbakgrunn. De opplever at etnisk opphav anses

som et av kriteriene for å kalles norsk. Betydningen av etnisitet er altså knyttet både til utseende og det å være annerledes. (Øverland, 2015:13).

I oppgaven til Øverland (2015) la mange av informantene vekt på at foreldrene hadde vært opptatt av at barna skulle vokse opp som nordmenn eller svensker, i betydning av norske/svenske kulturelle verdier og praksiser (Øverland, 2015:25). Det forteller også informantene i denne oppgaven noe om. Noen har i tillegg endret religionstilhørighet, slik at barna tilhørighet i en menighet, for å gi barna nettverk i området de bosatte seg i. Kan barna til tross for dette oppleve at deres oppfattelser av seg selv kan kollidere med andres oppfattelse av dem? I Øverlands (2015) forskning fant man at det stilles forventninger til at barna skal ha utviklet et forhold til sine to etniske kulturer. En av informantene sier: *"Folk påpeker at jeg er annerledes og det blir ikke påpekt at de er annerledes så da må det være noe galt med meg."* Opplevelsen handler både om å ha et annerledes utseende, og hvordan det kan oppleves å bli oppdratt med elementer fra en annen kultur enn den norske (Øverland, 2015:29). Informantene i denne masteroppgaven har også barn som er annerledes basert på at de har mørkere hud eller hårfarge. Noen av informantene forteller at dette er påpekt av andre etniske norske. Deres utseende kan altså ha noe å si for deres kulturtilhørighet. I Øverland (2015) sin forskning forteller flere av informantene at de tenker på en annen måte rundt sin bakgrunn i dag, enn de gjorde når de var barn. Noen av dem har erfaring med at det har bidratt til at noen av dem har positiv evaluering av å skille seg ut som voksne. Den største utfordringen kan ligge i det å være annerledes i oppveksten. Øverland (2015) skriver at behovet for å skille seg ut var sterkest for hennes informanter i barneskolen. Når de var blitt klar over at de hadde en annen bakgrunn enn de andre barna (Øverland, 2015:34). Dette kan forteller oss at når barnevernet får meldinger om endret atferd hos barna i denne perioden, kan det handle om at de føler seg annerledes. Endring av atferd i barndommen kan altså handle om hvordan andre oppfatter dem, det trenger ikke å handle om hjemmesituasjonen.

6.1.5. Individualistisk kontra kollektivistisk livsstil

Det har vært et paradigmeskifte i forhold til barn og barndom. Forståelsen av barn og barndommen som dominerer i dag, har vokst fram særlig fra midten av 1980-årene. Vi går mer bort fra et paternalistisk syn på barn; at voksne vet best og derfor bør ta avgjørelser på deres vegne, til et syn på barna som kompetente aktører og selvstendige subjekt (Tiller 2000; Backe-Hansen 2001). Bevegelsen er drevet frem av økt profesjonell kunnskap om barns kompetanse, så vel som av politiske og ideologiske debatter. Schelderup et al (2007) viser til

skoleforskeren Telhaug (1991) som har gjort seg tanker om hvorfor man nå fremhever barnets perspektiv. Han mener at vektleggingen kan oppfattes som en stasjon på en reise mot større frigjøring i vårt samfunn, en prosess som har funnet sted i 200 år, som har akselerert de siste tre tiår. På den måten betyr barneperspektivet at vi lar barnet komme til orde som en del av vår kulturs mangfoldighet i lys av økt frihet. I den vestlige humanismens ånd, tildeles altså enkeltindividet selvstendige rettigheter. Den fremstillingen støtter forståelsen av hvert enkelt menneske som selvstendig tenkende individer. (Schelderup, Omre & Marthinsen, 2007:18-20). Vi heller altså mot en individualistisk livsstil.

Individualistisk livsstil handler om det enkelte mennesket som selvstendig tenkende individer. Hva menes med kollektivistisk livsstil? I det kollektivistiske livssynet lærer barnet å innrette seg etter eldre familiemedlemmers meninger. Familiens ære påvirkes av enkeltmedlemmers gode eller dårlige atferd. Dårlig oppførsel kan føre til skamfølelse – som er en følelse bygget på forestillingen om kollektiv forpliktelse (Skytte, 2014:67-69). Nordhelle (2015) skriver at man i kollektivistisk livsstil oppdras til sterk gruppetilhørighet, som varer livet ut. Individet er beskyttet av sin sosiale tilhørighet. Den utvidede familien tar seg av hverandre. Oppdragelsen kjennetegnes gjerne med frie grenser, hvor et eksempel er i forhold til spising og legging. Den frie oppdragelsen strammes inn spesielt for jenter når de blir eldre. Budskapet i kommunikasjonen ligger i omgivelsene, altså i forhold til relasjonen, ikke i det direkte budskapet. Kommunikasjonen bærer preg av å være vag og indirekte. De bruker lengre tid for å komme frem til saken, og passer på at ingen ”taper ansikt”. Her er det viktig å unngå konfrontasjoner i konflikten. ”Tap av ansikt” og skam dominerer konflikten, ikke skyld og dårlig samvittighet (Nordelle, 2015: 218-224).

Qureshi i Otterstad (2011) skriver at når man bruker begrepene individualisme og kollektivism, kan leserne lett gjøre beskrivelsene til stereotyper. Da kan det oppstå fare for at begrepene kan virke stigmatiserende for enkelte grupper framfor å gi opplysende kunnskap om gruppen (Otterstad, 2011:134). Til tross for dette, tenker jeg at det er viktig å kunne ta begrepene i bruk. Aadnesen (2012) skriver at det er umulig å forstå uten en forståelse å tolke ut ifra. Forståelsen er uttrykk for en sosial konstruksjon. Det er når forforståelsen er ureflektert og fører til negative forestillinger om andre, vi kan kalle det fordommer (Aadnesen, 2012: 101). Som fagperson kan det være nyttig å bruke begrepene individualisme og kollektivism med et kritisk blikk, som at de *kan* være *en* av forklaringene, ikke for å

generalisere, men for å se personen i situasjonen basert på flere forklaringer. Skytte (2014) bekrefter dette, og sier når fagpersoner fra barnevernet samarbeider med en familie om en konkret problemstilling, kan redegjørelsen om kollektivistisk og individualistisk livssyn være en hjelp. Det kan hjelpe fagpersonen til å sette seg inn i forholdene rundt familiemedlemmenes verdigrunnlag som er vesentlige for problemstillingen (Skytte, 2014:91).

Kan kunnskap om kollektivistisk og individualistisk livsstil bidra til at samarbeidet mellom barnevernets ansatte og familier med kollektivistisk livsstil blir bedre? Kan det hjelpe til at barnevernsansatte møter familier med kollektivistisk stil på en mindre konfronterende måte? Informant S-A-1 forteller om eget møte med barnevernet, hvor hun ble møtt på en konfronterende måte, med et bilde av datteren naken, og spørsmålet om "blåmerket" på rumpa. Mor som kom fra en kollektivistisk livsstil kunne allerede i første møte ha "mistet ansikt".

Informant fra barnevernet forteller at det kan være utfordrende å bedømme konsekvenser som gis når oppdragelsesmønsteret er annerledes enn det som dominerer i Norge. Det kunnet vært mer fokus på å forstå kulturen, da hun tror at barnevernet kanskje ikke alltid skjønnte eller skjønner i hvor stor grad kulturen påvirker den du er. *"Så da å forstå deres måte å forstå og å se det på, er jo ganske vesentlig for at det skal skje en endring. Av og til tror jeg vi tok det for gitt, at slik er det i Norge, og slik må du gjøre."* I stedet for skulle de gjerne ha startet prosessen med å sette seg inn i familienes kultur for å forstå, for på den måten å ha fått en åpning til at familien skulle forstå barnevernets oppgave. Barnevernet kan dermed komme i en posisjon hvor de kan bidra til å løse situasjonen på en bedre måte.

Foreldrene i Aadnesen (2012) sin forskning forteller at det skjer endringer i foreldrepraksisen deres som følge av migrasjon. De beskriver seg selv som endringsvillige og orienterte mot å finne en balanse mellom den norske kulturen og deres opprinnelige kultur. De tilpasser seg regler og praksiser for oppdragelse i Norge, samtidig som det er sider ved deres opprinnelige kulturelle praksiser som er viktige for dem, for å handle i henhold til det de tenker er barnets beste (Aadnesen, 2012:275).

Aadnesen (2012) skriver at det kan hjelpe om barnevernet forstår og forholder seg til begrepet barnets beste på en demokratisk måte i saksbehandlingen. I et demokrati har alle medborgere

likeverd. Det innebærer at i et flerkulturelt samfunn skal alle kulturer ha krav på samme respekt. Ettersom det kan være ulike forståelser av barnets beste, er skjønnsutøvelsen normativt sett problematisk. Hvor langt kan og skal toleransen strekke seg for ulike forståelser av barnets beste? For å forebygge at majoritetens ubevisste og normative verdier legges til grunn for forståelse av barnets beste, kan refleksjon og refleksivitet medvirke til rettferdighet og likeverd. Det handler om at foreldrene blir møtt med respekt. Samtidig må grunnleggende menneskerettigheter i samfunnet følges. En skal ikke tolerere alt i kulturens navn. Hun viser til Parekh (2005) og skriver at et samfunn også har rett til å sette grenser (Aadnesen, 2012:81-90).

Huitfeldt og Kavli (2003) skriver at forståelsen av formålet med barneoppdragelsen kan være forskjellig i transnasjonale ekteskap. Mens den ene forelderen oppdrar barnet til å passe inn i en individualistisk livsstil, tilnærmet det vi har i Norge, kan den andres mål være å oppdra barnet i forhold til den kollektivistiske livsstilen.

Hvordan skal en fagperson i barnevernet møte de forskjellige familiene? Jan Opsal (2015) skriver at der det er viktig at relasjonen opprettholdes, til tross for konflikten, kan en mellommann tjene som en alternativ kanal for kommunikasjon. Mellommannen/megler må ha relevant forståelse for kulturelle koder som er involvert i konflikten. Kulturell kompetanse er viktig både for å evaluere konflikten, men også for å se muligheter for å løse konflikten. Mellommannen snakker på vegne av barneverntjenesten og lytter på vegne av den familien. Deretter snakker han på vegne av familien og lytter til barneverntjenesten. Det er altså ikke bare viktig hvilken løsning man kommer frem til, men også hvordan man kommer fram til løsningen. (Opsal, 2015:264).

6.2. Hvilken forståelse har innvandrerkvinner som er gift med norske menn av barnevernet?

Problemstillingen knyttes opp mot del 4 i intervjuguiden til de utenlandskfødte mødrene. Der er spørsmålene knyttet opp til hvilken forforståelse informantene hadde om Norge og barnevernet. Hva lærte de om barnevernet etter at de flyttet hit? Hvor fikk de informasjonen om barnevernet fra? Tenker de at de som innvandrere har større sjanse for å komme i kontakt med barnevernet enn etnisk norske? I dette kapittelet vil det analyseres i henhold til problemstillingen, basert på spørsmålene ovenfor, som igjen settes opp mot teori og forskning.

6.2.1 Forforståelse av det norske barnevernet

Utgangspunktet for problemstillingen om hva informantene hadde hørt om barnevernet i Norge før de flyttet hit, var basert på min forforståelse før feltarbeidet: -at flesteparten som kommer til Norge hadde hørt om det norske barnevernet. Min forståelse fra media var at det er store diskusjoner utenfor landets grenser om hvordan barnevernet kommer inn i familier og tar barna. Blant annet hadde Dagbladet (2017) følgende overskrift; *"Hvorfor norsk barnevern er ute i hardt vær"*. I artikkelen skrev journalisten at i så pass forskjellige land som Polen, Russland, India og Brasil demonstrerer illvillige folk mot det norske barnevernet (Hansen, 2017). I juli (2017) hadde VG følgende overskrift: *"De vet at i Norge stjeler vi barn"*. I artikkelen skriver Audhild Skoglund som bor i Praha, at når hun har presentert seg som nordmann, har hun blant annet fått tilbakemelding som: *"Det er dere som stjeler barn det"*. Med følgende forklaring at man i Norge har barnevernet, som stjeler barn fra foreldrene (Skoglund, 2017).

Edda Stang (2016) skriver om barnevern og medier i NOVA-rapporten 7/07. Hun viser til at utviklingen av sosiale medier har åpnet for nye former for deltakelse i det offentlige rom, ved lett tilgang til å ytre seg offentlig og diskutere med mange samtidig (Stang, 2016:1).

Offentlige medier strekker seg langt utover de norske grensene. Barnevernet har også fått kritikk fra innvandremiljøene for å gripe inn oftere i minoritetsfamilier enn i familier med majoritetsbakgrunn (Berge et al, 2017:1).

Når jeg begynte på feltarbeidet oppdaget jeg at til tross for avisoverskrifter, viste det seg at informantene ikke hadde forforståelse om det norske barnevernet før de kom til Norge.

Faktisk visste de lite om Norge. To forteller at de trodde Norge var en del av Amerika. En av dem visste at det var barnevern i Amerika som kunne ta barna. En lærte om Skandinaviske land på ungdomsskolen. Derimot snakket hun ikke med ektemannen om hvordan det var i Norge, søkte heller ikke opp informasjon. En forteller at hun hadde hørt litt fra en slektning som bodde i Norge, som hun brevvekslet med. Ingen av informantene hadde søkt opp hvordan kulturen var. Derav hadde de liten forforståelse om Norge i sin helhet, og hadde ingen forforståelse om det norske barnevernet. Informant fra barnevernet forteller derimot at forforståelse av barnevernet har gjort samarbeid utfordrende i enkelte saker.

6.2.2. Kunnskap om barnevernet etter at de flyttet til Norge?

En av de utenlandskfødte mødrene forteller som vist til ovenfor at det hun visste om barnevern generelt før hun kom til Norge, var at barnevernet kunne ta barna. Etter at hun har bodd i Norge i flere år har hun en annen oppfattelse. Hun tror at barnevernet beskytter barn. Hun hadde ikke blitt redd i dag om barnevernet hadde banket på ytterdøren deres. Det som hadde overrasket henne, var om noen hadde sendt bekymringsmelding til barneverntjenesten vedrørende hennes barn.

Denne informanten sier at hun vet om noen som har kontakt med barnevernet. Alt hun vet om saken er at de er i kontakt med barnevernet. Barna bor fortsatt hos dem, så hun vet ikke hvor alvorlig det er. Hun sier: *"Kanskje barnevernet bare har sjekket, og ikke fant noe. For de har barna fortsatt"*. Hun vet altså at barnevernet undersøker.

En annen informant forteller at hun kjenner en mor fra samme hjemland som henne, som har mistet omsorgen for barna sine i Norge. Kvinnen hadde tre sønner med sin norske ektemann. Informanten er usikker på hvorfor de mistet omsorgen for barna, men sier at om de har slått barna sine, er det bra at barnevernet har tatt dem. Informanten sier at dersom det ikke handler om alvorlige ting, kunne de isteden for omsorgsovertakelse, ha prøvd å snakke/veilede familiene. Hun vet at det er noe som heter hjelpetiltak.

Informant S-A-1 trodde før egen erfaring at barnevernet kunne ta barna fra dem om de kjeftet på barna. I dag tenker hun at hovedoppgaven til barnevernet etter at de har mottatt en bekymringsmelding, er å finne ut hvor mye som stemmer i meldingen. Først og fremst tenker barnevernet på barna, forteller hun. *"De snakker med barna, fordi barna ikke har stemme*

eller ord selv, for å rope etter hjelp”, forteller hun. Hun vet at barnevernet kan komme hjem til foreldrene om de er bekymret for barn. De undersøker om barnet har det vondt eller ikke. Hun forteller om egen bitterhet mot de som sendte bekymringsmelding til barneverntjenesten. Hun tenker at de burde hatt godt nok grunnlag til å forstå sammenhengen i deres situasjon, og ikke konkludere med en bekymringsmelding. Denne moren kjenner også fem-seks andre kvinner som er gift med norske menn, som er blitt kontaktet av barnevernet. Sakene er basert på bekymringsmeldinger til barnevernet, som alle har endt opp med undersøkelser. Noen er deretter blitt henlagt, noen har fått hjelpetiltak, mens en familie mistet omsorgen for barna sine. Denne moren kan saksgangen i en barnevernssak.

En av kvinnene forteller om egen oppvekst, hvordan den har påvirket henne psykisk i voksen alder. Hun har hatt behov for hjelp av helse-systemet i Norge flere ganger. Dette er hjelp hun ikke kunne fått i sitt hjemland. På grunn av den hjelpen og hjelp fra ektemannens og hans familie, har de kunnet ivareta barna. Barna har også fått hjelp, og ikke minst forklaring fra helsepersonell, og pårørende til moren. Denne kvinnens erfaring, gjør til at hun ikke tror at barnevernet kan ta barn uten at det er alvorlig grunn for det.

Informanten fra barnevernet forteller at innvandrere generelt ikke forstod barnevernets oppgave når de kom til møte i barnevernet. De som kom fra et lukket samfunn hadde vanskeligere for å forstå. Det varierte fra familie til familie om de ikke ville forstå, ikke fikk lov til å forstå, eller rett og slett ikke forstod. De tenkte gjerne fort at barnevernet var ute etter å ta ungen deres. I NTNU-rapporten (2017) støttes saksbehandlers uttalelse.

Barnevernsarbeiderne bekrefter at frykten for barnevernet knyttes til forestillingen om et system som tar barna fra foreldrene. Hvor kommer frykten fra? Barnevernsarbeiderne forteller at det både handler om lite kunnskap om det norske barnevernet, men også at de ikke har noe tilsvarende hjelpesystem der de kommer fra. Det som er fremmed, skaper frykt (Berge et al, 2017: 68).

Dette forteller oss at vi har en jobb å gjøre når vi får nye landsmenn. Når jeg spør informantene hva som kunne gjort dem mindre redde, svarer en av dem: Barnevernet kunne forklart at det ikke handlet om at hun hadde gjort noe galt, eller at de ville ta barna hennes. De ville sjekke at alt gikk bra, og hvis det ikke gjorde det, så skulle de hjelpe. Å vite at de var der for å hjelpe, kunne vært betryggende, forteller hun.

6.2.3. Hvor kom informasjonen om barnevernet fra?

Fire av tre forteller at det de vet om barnevernet i dag, har de lært fra media, ektemannen og hans familie. De har også fått informasjon fra omgangskretsen. En forteller at hun kun har fått informasjon om barnevernet av ektemannen og hans familie.

Når jeg spør hvordan det de har lest i media, har påvirket deres forståelse av barnevernet, forteller en at hun i begynnelsen tenkte at det kun var negativt. Slik hun forstod det, kunne barnevernet snappet opp barn, altså ta dem. Etter at hun har satt seg mer inn i artiklene, så forstår hun at selvfølgelig er det bare negativt det som kommer ut. Det er naturlig, for om man har problemer, snakkes det om. Slik hun forstår, kan ikke barnevernet forsvare seg, fordi de har taushetsplikt. Stang (2007) skriver at barnevernet nettopp er bundet av taushetsplikten, som kan oppfattes som et hinder både for barnevernets ståsted og journalister. Barnevernet kan altså uttale seg til pressen, de gjør det av og til, men gjør det for lite i henhold til Stang. En annen gruppe som kunne tenkes å bidra til et mer nyansert bilde av barnevernet, er forskere på barnevernsfeltet, mener hun (Stang, 2007:76-77).

Informant S-A-1 fikk sin kunnskap om barnevernet gjennom ektemannen og hans familie. Ektemannen fortalte konen at hun var streng i forhold til grenser. Ektemannen og hans familie fortalte så om barnevernet. Hun oppfattet det som at om hun snakket strengt til barna, så kunne barnevernet ta barna. Det var altså de norske som fortalte at barnevernet kunne ta barna. Stang (2007) skriver at det har stor betydning hvilke totalbilder pressen skaper av barnevernet med sine redaksjonelle valg. Det har stor betydning for totalbildet som dannes hos lesere uten erfaring fra barnevernsfeltet. Imidlertid er barnevernet avhengig av pressen, for å nå ut til folk som ikke kjenner barnevernet (Stang, 2007:10).

Kan enkeltsaker i media gi manglende tillit til barnevernet? Barnevernet omtales og fremstilles ofte negativt i avisene. Selv om artiklene spenner vidt i forhold til hva som tas opp, hvem som kommer til orde, og hvordan sakene omtales, er de gjennomgående preget av kritikk. En annen hovedtendens er at omtale av enkeltsaker ofte presenteres som et ”forsvar for det lille mennesket mot myndighetene”. Motsatt av hva Stang hadde forventet var det oftere et barneperspektiv i artiklene, enn et foreldreperspektiv. Den tredje hovedtendensen; barnevernet kan fremstå som en lukket og mistenkelig institusjon, som i liten grad gir informasjon om seg selv. Når det blir kombinert med taushet fra politikere, forskere og andre

som kunne belyst flere sider med sakene, kan det føre til at totalinntrykket til barnevernet blir negativt (Stang, 2007: 112).

Dette forteller oss at selv om informanten begynte å lese i mediene for å få større forståelse, så var ikke det ensbetydende med at hun fikk et bedre eller et mer nyansert bilde av barnevernet. Det må også sies at i Stang (2007) sine utvalg av artikler fremkommer det at barnevernet stort sett er forespurt om å uttale seg, men de gjør det ikke. Derfor kan det også være vanskelig å kritisere pressen for ensidig fremstilling i sakene (Stang, 2007: 113). Om vi her går tilbake til Dagbladet (2017) artikkel med følgende overskrift; *”Hvorfor norsk barnevern er ute i hardt vær”*, skriver journalisten at folkene (altså media i utlandet) er skeptiske til ideen om at barn er individer med tilhørende rettigheter. De er tilhengere av prinsipper som at først og fremst er gruppetilhørighet viktig, da særlig grupper man tilhører uten nødvendigvis å ha valgt det, slik som familie og nasjon. Dernest er de tilhengere av hierarki: Gud på toppen, så mannen, deretter kvinnen og barnet på bunnen. Barnet trenger disiplin, da det er uferdig moralsk (Hansen, 2017). Her vil informanten få bekreftet sine antakelser om det norske barnevernet. Hennes for-forståelse, om barneoppdragelse går ikke på at barn er individer med tilhørende rettigheter. Hennes forforståelse er basert på et tilnærmet kollektivistisk livssyn.

I NTNU-rapporten (2017) vises det til en kommentar fra Bufdir-direktør Mari Trommald, som uttaler at enkeltsaker i media skaper frykt. Hun innrømmer at det har vært kommunikasjonsutfordringer ut mot innvandrer miljøene og understreker behovet for bedre informasjon om barnevernets arbeid. I tillegg trengs det mer kunnskap om hva som er myter, og hva som er realiteter (Berge et al, 2017:2). Informantene i denne oppgaven bekrefter at enkeltsaker i media har skapt frykt. Samtidig forteller en av kvinnene at hennes erfaring med helse –og velferds-Norge har motbevist frykten. Hun opplever at både hun og barna er blitt sett, og har fått hjelp ved behov. Informanten som selv har vært i kontakt med barnevernet, uttaler at hun etter denne erfaringen har god oppfatning av barnevernet og samarbeidet med dem. Det bekrefter forskningen som det vises til i OsloMet (2015), at åtte av ti av foreldre er fornøyd med tiltakene de mottar og med samarbeidet med barnevernet (Rolvjord og Helle, 2015). Derimot opplever jeg at deres familier og nettverk bidrar til å skape frykt. Kan det være at vi nordmenn tror mer på myter enn realiteter? Kanskje. Det kan virke slik i forhold til informantene i denne oppgaven. Samtidig er oppgaven for liten til å si noe om gjennomsnittet.

6.2.4. Mer utsatt enn etnisk norske?

Informant A-1 forteller at hun ikke tenker at hun har større sjanse for å komme i kontakt med barnevernet enn etnisk norske. Det trodde hun det første året hun bodde i Norge. Kulturen opplevdes så annerledes at hun var redd for at ting kunne misforstås. Samtidig ville hun stått opp for seg selv, og bedt om en forklaring dersom barnevernet tok kontakt. Etter hvert er hun blitt tryggere. Når hun hilser på meg og jeg forteller at jeg er barnevernspedagog av yrke, tenker hun kun at jeg må være interessert i barns behov. Derimot om jeg hadde presentert meg som barnevernspedagog når hun nettopp var blitt mamma, hadde hun vært veldig forsiktig, selv om hun kjente meg.

En annen av de utenlandskfødte mødrene tenker at hun har større sjanse for å komme i barnevernets søkelys enn andre etnisk norske familier. Det forklarer hun ved at hun kommer fra en annen kultur. Når hun kom til Norge ble det kultursjokk. Derimot er hun trygg i Norge i dag, og hadde ikke vært redd om barnevernet tok kontakt. Det forklarer hun med å avslutte samtalen om dette med; *"Jeg føler meg trygg i mitt eget land, jada"*.

Informant S-A-1 har i etterkant av opplevelsen med barnevernet tenkt at det handlet om at hun var utenlandsk. Når hun har hørt at barn har det vondt, og ingenting blir gjort, så har hun tenkt at det handler om at de var norske. Til tross for dette, har hennes forståelse av barnevernet endret seg til det positive. Tidligere trodde hun at barnevernet tok barna fra foreldrene. Nå vet hun at saksbehandlerne vil høre på henne. Hennes erfaring er at fagpersonene fra barnevernet tok seg tid til skikkelige samtaler med foreldrene. Hun opplevde å ble hørt. Hun hadde ikke blitt redd om de hadde ringt i dag. Hun er også mer skeptisk til det som står i media i etterkant av erfaringen. Hun stoler på egen opplevd erfaring, og tror at barneverntjenesten gjør en god jobb. Samtidig kan hun fortelle at hun har sagt til flere bekjente at hun skal bli intervjuet av en barnevernspedagog. Reaksjonene fra andre utenlandske mødre var skepsis. Flere av dem har erfaring med barnevernet. Kvinnene er utenlandske, partneren er norsk. En av de norske ektemennene har uttalt at når du hører ordet barnevern, så hører du at de tar ungene fra deg. Nå skal det sies at barnevernet fortsatt er aktivt involvert i hans familie. Barnevernet har ikke overtatt omsorgen for noen av barna. I en familie hun kjenner handler det om at mannen har mishandlet konen. Når konen gikk ifra ham, ville hun ta barnet med seg. Mannen nektet. Da ble barnevernet involvert. Kvinnen

Kandidatnummer: **101854**

kunne ikke norsk. Når barnevernet engasjerte tolk, forstod saksbehandlerne at mannen benyttet seg av at konen ikke kunne det norske språket. Hun fikk beholde barnet.

7.0 OPPSUMMERING OG KONKLUSJON

Utgangspunktet for masteroppgaven var et funn som ble presentert i NTNU rapporten: Myter og realiteter; Innvandrers møte med barnevernet (2017). Funnet var at de så en gradvis overhyppighet av omsorgsovertakelser blant ungdom med bare én utenlandskfødt forelder.

Masteroppgavens hovedproblemstilling ble derav:

Hvorfor er den største andelen barn under barnevernets omsorg i familier med bare én utenlands forelder?

Underproblemstilling i masteroppgaven er:

Hvilken forståelse har innvandrerkvinner som er gift med norske menn av barnevernet?

For å svare på forskningsspørsmålene har jeg benyttet kvalitativ metode, hvor innsamling av data er gjort med kvalitative intervju. Jeg har intervjuet fire kvinner som er utenlandskfødte, som har giftet seg med norske menn og blitt mødre i Norge. De har alle vokst opp i annen kultur enn de praktiserer i Norge. Jeg har ellers intervjuet en barnevernspedagog som innehar kunnskap og erfaring fra utredning i barnevernet.

Forskningens svake side, er at forskningen omhandler kun disse intervjuede. Det er for liten gruppe til at vi kan si at funnene og konklusjonene er gjeldende generelt.

I forskningen har jeg vist til paragrafene i barnevernsloven som gir grunnlag for melding, undersøkelse, hjelpetiltak og omsorgsovertakelse. Teoridelen har redegjort for oppgavens teoretiske referanseramme, som handler om det kulturelle perspektivet og omsorgsperspektivet. I metodedelen er det gjort rede for den forskningsmetodiske tilnærmingen. Presentasjon av funn er blitt formidlet gjennom informantenes oppvekstkultur og de erfaringene de har gjort seg i Norge. Alt er sammenfattet i analysen, hvor drøftingen er gjennomført i lys av oppgavens teoretiske referanseramme og forskning. Analysedelen er delt i to, hvor første delen handler om hovedproblemstillingen og den andre delen handler om underproblemstilling.

Dette kapittelet avslutter masteroppgaven med å presentere konklusjoner til problemstillingene.

7.1. Hovedproblemstillingen

Hvorfor er den største andelen barn under barnevernets omsorg i familier med bare én utenlands forelder?

Med problemstillingen var målet å peke på faktorer som kunne fortelle meg noe nytt. Jeg håpet å finne faktorer som kunne bidra til å oppklare hvorfor det er flere omsorgsovertakelser i innvandringskategorien familier med én utenlandsk forelder. Hvilke faktorer kunne bidra til å redusere omsorgsovertakelser? Kunne jeg finne ressurser som bidrar til samarbeid og god kommunikasjon mellom familiene og barneverntjenesten? Hva kan skape barrierer mot samarbeid?

7.1.1. Hvorfor flere omsorgsovertakelser?

Når utenlandskfødte kvinner flytter til Norge for å gifte seg med en norsk mann, resosialiseres de. Kulturen, verdiene og normene er annerledes, og de lærer at ting gjøres på andre måter. De går gjennom en akkulturasjonsprosess. Dersom de utenlandskfødte kvinnene har gode indre arbeidsmodeller, kan de ha bedre forutsetning for å tilpasse seg forandringen. Da evnen til å skape nære emosjonelle bånd til andre, er et vesentlig trekk ved effektiv personlighetsfunksjon og psykisk sunnhet. Dersom den indre arbeidsmodellen er utrygg, kan møte den norske kulturen og ektemann bli vanskelig. Det kan utfordre den psykiske helsen. Når foreldre sliter med psyken, kan det være alvorlige mangler ved den daglige omsorgen barnet får. Det kan også være sannsynlig at barnets helse eller utvikling kan bli alvorlig skadd fordi foreldrene er ute av stand til å ta tilstrekkelig ansvar for barnet. Dersom barneverntjenesten får en bekymringsmelding om dette, er de pliktet til å gjennomgå meldingen og vurdere undersøkelse. Dersom ektemannen også har hatt en vanskelig barndom, og paret i tillegg sliter med kommunikasjonen, kan det være ekstra utfordrende for dem å oppdra barn sammen. Noe som kan ende med omsorgstiltak.

Det kan være et makt/avmaktforhold i et transnasjonalt ekteskap. Norskopplæringen kan bidra til at kvinnen blir avhengig av å bli i ekteskapet også etter tre år, samme hvilke forhold familien lever under. Dette fordi hun uten gjennomført norskopplæring ikke vil ha selvstendig rett til opphold i Norge. Vi vet at utenlandskfødte kvinner som er gift med norske menn er overrepresentert i krisesentrene. I henhold til barnevernsloven §4-12 kan omsorgsovertakelse vedtas dersom det er overveiende sannsynlig at barnets helse eller utvikling kan bli alvorlig

skadd fordi foreldrene er ute av stand til å ta tilstrekkelig ansvar for barnet. Noe man kan hevde om mor og barn lever i fare for vold.

I oppgaven blir det ellers vist til et ektepar som er i kontakt med barnevernet hvor far holder tilbake informasjon for konen som ikke kan norsk. Han snakker feilaktig om henne til barnevernet. Dette blir oppdaget når barnevernet engasjerer tolk, og konens versjon blir hørt. Det kan tyde på at denne formen for makt/avmakt fortsatt er aktuell. Feil bruk av tolk, eller manglende bruk av tolk, kan altså hindre at begge parter blir hørt. Som igjen kan føre til at barnevernets vurderinger blir basert på usikker informasjon.

Skilsmissestatistikken er også høyere i transnasjonale ekteskap. Informantene i denne oppgaven kom alene til landet vårt, fra et land hvor storfamilien var beskyttelsen deres. Her blir de alene i en eventuell skilsmisse, og kan mangle støttepersoner. Det kan gjøre dem ekstra utsatte.

Dersom en part i det transnasjonale ekteskapet har et kollektivistisk livssyn, og møte i barnevernet begynner på en konfronterende måte, kan det føre til at parten ”mister ansikt”. Det kan hindre kommende samarbeid i undersøkelsen. Manglende kunnskap om interkulturell kommunikasjon kan altså bidra til brudd i relasjonen. I en kollektivistisk livsstil er kommunikasjon bygd opp under relasjonen. Dersom en part føler skam, vil relasjonen bli vanskelig, siden æren er en viktig del av kommunikasjonen. Det kan hindre samarbeid, som igjen kan bidra til at barnevernet konkluderer uten nok innsikt.

7.1.2. Faktorer som kan bidra til å redusere omsorgsovertakelser

Informant fra barnevernet forteller at familier som kom inn i deres system ofte var mennesker som ikke var integrert. Vi vet at integrasjon som strategi har vist seg å gi det beste utfallet ved positiv tilpasning. Ut fra denne kunnskapen kan hjelpetiltak fra barnevernet som fører til integrering bidra til at det blir færre omsorgsovertakelser i familier med én utenlandskfødt forelder.

I ikke vestlige samfunn er det vanlig at storfamilien ordner opp i problemer innbyrdes. Det er uvant at fremmede, utenfor slekten blander seg i familiens indre anliggende. Det forteller oss at familien kan være en beskyttende faktor i forhold til omsorgsovertakelser i denne gruppen

innvandrere. En måte å overføre denne kulturen, er ved bruk av hjelpetiltak. Det kan være å involvere storfamilien til den norske ektefellen, eller hjelpe familien til et større nettverk.

I Aadnesen (2012) sin forskning beskriver informantene ulik grad av mangler når det gjelder informasjon, språk og innholdsmessig forståelse av informasjon. For noen har det hindret samarbeid, for andre har ikke slike mangler vært til hinder for samarbeid. Aadnesen skriver om betydningen relasjon har for foreldrenes opplevelse av god kommunikasjon. Det handler om å bli lyttet til, at ens synspunkt blir tatt på alvor og at man ikke blir sett ned på og at man blir møtt som et subjekt. Kunnskap om interkulturell kunnskap, som nettopp innebærer verdiene ovenfor, kan hindre omsorgsovertakelser.

Informant fra barnevernet forteller om manglende samarbeid med andre organisasjoner i kommunen. Bedre samarbeid mellom organisasjoner i kommunen og kunnskap om andre kulturer i barnevernet kan bidra til større refleksjon. Det kan hindre omsorgsovertakelser, og bidra til løsninger til hvordan man kan sette inn bedre hjelpetiltak.

Informantene i denne undersøkelsen informerer om at de alle har gjennomført norskopplæringen. Alle er aktive i yrkeslivet, og kan om de ønsker å være, økonomisk selvstendige. Samlet gir det dem en beskyttelsesfaktor. En annen beskyttelsesfaktor kunne vært at fagpersoner fra barnevernet, barnehage eller familievernkontoret i norskopplæringen forteller om norske verdier og normer i henhold til omsorgen for barn. Informantene forteller at de ikke lærte om dette i norskopplæringen. Informasjon eller kurs om hvordan være foreldre i Norge, kan være et hjelpetiltak som kan bidra til større forståelse, og hindre omsorgsovertakelse.

For barna i transnasjonale ekteskap kan behovet for å skille seg ut være sterkest i barneskolen. Endring av atferd i barndommen kan altså handle om hvordan andre oppfatter dem, det trenger ikke å handle om hjemmesituasjonen. Kunnskap om dette kan bidra til å unngå omsorgsovertakelse om barnet viser endring av atferd som blir meldt til barnevernet.

Hermeneutikken erkjenner at verden er mangfoldig, kompleks og flertydig. Hovedtema for hermeneutikken er at meningen med en del bare kan forstås om denne delen settes i forbindelse med helheten. Barnevernet kan søke hva som er meningen og hensikten med den

enkelte handlingen, og sette det i forbindelse med helheten. På den måten kan de hjelpe familien til å oppnå samme mening og hensikt med alternativ handling.

7.1.3. Faktorer som kan bidra til / hindre samarbeid

Å kunne det norske språket, forstå det norske velferdssystemet og normer og verdier i Norge, kan bidra til et mindre komplisert samarbeid mellom barnevernet og foreldrene. I tillegg har de som er integrert større evne til tilpasning. Derfor kan hjelpetiltak som bidrar til integrering, føre til bedre samarbeid. Separering/segregering og marginalisering kan hindre samarbeid, da de med disse strategiene har større utfordringer med tilpasning.

Bruk av tolk slik at begge parters sider kommer frem, kan bidra til bedre samarbeid mellom partene. Det er viktig at tolken ikke bare oversetter språklig ordrett, men kontekstualiserer det som blir sagt, slik at det gir best mulig mening for mottakeren. En tolk kan også hjelpe til at ingen "mister ansikt", som kan bidra til bedre samarbeid.

Interkulturell kommunikasjon handler om å bygge broer av forståelse, mellom mennesker i forskjellige omstendigheter. Å forstå involverer å lytte, tolke, sammenligne, anvendelse av ulike referanseplaner, kulturelle antakelser, tilskrivning av mening, bruk av stereotyper og fordommer i enhver konstruksjon av mening (Dahl et al. 2015). Dette kan være viktig kunnskap for barnevernet å ta med i kommunikasjon og samarbeid med mennesker fra forskjellige kulturer. Dersom barneverntjenesten mangler interkulturell kunnskap kan det hindre samarbeid.

Informantene forteller at de ikke lærte om oppdragelse og omsorg for barn i Norge i norskopplæringen. Å gjøre det til en del av programmet kan bidra til større forståelse som igjen kan bedre samarbeid. Å ikke ha kunnskap om dette kan hindre samarbeid. Helsestasjon kan også være en arena i forhold til dette.

Kunnskap om individualistisk og kollektivistisk livsstil kan bidra til at barnevernsansatte møter familier med kollektivistisk stil på en mindre konfronterende måte. Slik kan man unngå at noen "mister ansikt". En kan prøve å få til en indirekte kommunikasjon mellom partene. Å bruke en mellommann/megler med relevant forståelse for kulturelle koder som er involvert konflikten kan bidra til samarbeid.

Dersom en møter en person fra en kollektivistisk livsstil på en konfronterende måte, kan det hindre samarbeid, da det kan skape brudd i relasjonen.

Informantene forteller om forforståelsen de hadde med seg til Norge. En informant forteller at i hennes hjemland tar politiet barna fra foreldrene og plasserer dem i et annet hjem dersom foreldrene ikke kan ta seg av barnet selv. Når det ikke er barnevern i landet de kommer fra, kan denne forforståelsen sammenlignes med norsk barnevern. Å ikke forstå, kan skape redsel, også for barnevernet. Noe som igjen kan hindre samarbeid.

Dersom ektemannen i et transnasjonalt ekteskap har forståelse om at barnevernet ”tar” barna, og han er døråpner til den norske kulturen for den utenlandskfødte kvinnen, kan det hindre samarbeid.

7.2. Underproblemstillingen

Hvilken forståelse har innvandrerkvinner som er gift med norske menn av barnevernet? Her ønsket jeg å få svar på hvor de fikk informasjonen om barnevernet fra, og om enkeltsaker i media kan gi manglende tillit til barnevernet? Nedenfor oppsummeres konklusjoner i forhold til underproblemstillingen. Svarene er kommet til gjennom analysen av spørsmålene i intervjuet, tidligere forskning og teorier.

7.2.1. Kunnskap om barnevernet

Informantene har fra lite til mye kunnskap om barnevernet. Tre av informantene vet at barnevernet mottar bekymringsmelding dersom noen er bekymret for et barn. En av dem kan hele saksgangen, fra bekymringsmelding til konklusjon. De to andre vet at barnevernet undersøker, og at det er noe som heter hjelpetiltak. Den fjerde forteller at det hun vet er at barnevernet kan ta barna, hun tror derimot ikke at de gjør det uten at det er noe virkelig alvorlig. Tre av informantene kjenner familier som er i kontakt med barnevernet. I samtlige av sakene er mannen norsk og kvinnen utenlandskfødt.

Hvor kom informasjonen om barnevernet fra? Fire av tre forteller at det de vet om barnevernet i dag, har de lært fra media, ektemannen og hans familie. De har også fått informasjon fra omgangskretsen. En forteller at hun kun har fått informasjon om barnevernet

av ektemannen og hans familie. Etter å ha bodd i Norge over tid har de erfaringer som også bidrar til forståelse.

Kan enkeltsaker i media gi manglende tillit til barnevernet? Informantene bekrefter at enkeltsaker i media har skapt frykt. Samtidig forteller en av informantene at egen erfaring med helse –og velferds Norge, har motbevist frykten. Informant med egen erfaring med barnevernet forteller at hun i etterkant av opplevelsen, ikke er skeptisk til barnevernet lenger. Hun har god oppfatning av barnevernet og av samarbeidet med dem. Disse tre hadde manglende tillit til barnevernet den første tiden i Norge, men det endret seg etter at de hadde lest mer, snakket med familie og ikke minst fikk erfaring selv. En av informantene har ikke informasjon fra media.

8.0. LITTERATURLISTE

- Barnevernloven. (1992). *Lov om barneverntjenester (barnevernloven)*. (LOV-1992-07-100. § 1 og 4). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100>
- Bakken, A. (1998). *Ungdomstid i storbyen*. Oslo: NOVA Rapport 7/1998.
- Berg, B. Paulsen., V., Midjo, T., Haugen, G. M. D., Garvik, M. og Tøssebro, J. (2017). *Myter og realiteter. Innvandrernes møte med barnevernet*. Trondheim: NTNU Samfunnsforskning.
- Bowlby, J. (1995). *En sikker base. Tilknytningsteoriens kliniske anvendelse*. N. Christensen Grafik ApS.
- Bunkholdt, V. & Sandbæk, M. (2013). *Praktisk barnevernsarbeid*. Gyldendal Akademisk.
- Dahl, Ø., Jensen, I. Og Nynås, P. (2015). *Bridges of understanding. Perspectives on intercultural communication*. Fagbokforlaget.
- Dahl, Ø. (2008). *"The Dynamics of Communication"*. Universitetet i Agder.
- Dahl, Ø. (2000). *"The Problem of Meaning in Intercultural communication"*. Norwegian school of Management BI, Department of communication, Culture and Languages.
- Drønen, T.S, Fretheim, K. og Skjortnes, M. (2015). *Forståelsens gylne øyeblikk*. Tapir akademisk forlag.
- Ekeland, T. J. (2017): *Konflikt og konfliktforståelse – for helse- og sosialarbeidere*. Gyldendal norsk forlag AS.
- Everett, L. og Furuseth, I. (2016). *Masteroppgaven. Hvordan begynne – og fullføre*. Universitetsforlaget.
- Fandrem, H. (2013). *Mangfold og mestring i barnehage og skole*. Høyskoleforlaget.

Kandidatnummer: **101854**

Fauske, H. og Øia, T. (2010). *Oppvekst i Norge*. Abstrakt forlag.

Gadamer, H. G. (2010). *Sannhet og metode. Grunntrekk i filosofisk hermeneutikk*. PAX Forlag.

Gjertsen, P. Å. (2010): *Sosial-pedagogikk. Forståelse, handling og refleksjon. Migrasjon som risikofaktor og ressurs*. Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.

Gulbrandsen, L. M. (2017). *Oppvekst og psykologisk utvikling*. Universitetsforlaget.

Grøholt, B., Sommerschild, H. og Garlov, I. (2011). *Lærebok i barnepsykiatri*. Universitetsforlaget.

Hammersley, M & Atkinson, P. (2012). *Feltmetodikk. Grunnlaget for feltarbeid og feltforskning*. Gyldendal Akademisk.

Hansen, J. H. (2017, 8 april). *Hvorfor norsk barnevern er ute i hardt vær*. Dagbladet. Hentet fra: <https://www.dagbladet.no/kultur/hvorfor-norsk-barnevern-er-ute-i-hardt-vaer/67469488>

Hart, S. (2012). *Den følsomme hjernen*. Gyldendal akademisk.

Helgesen, L. A. (2011): *Menneskets dimensjoner. Lærebok i psykologi*. Høgskoleforlaget AS.

Huitfeldt, A. og Kavli, H. C. (2003). *Det globale ekteskapsmarkedet. Ekteskap mellom norske menn og utenlandske kvinner – kunnskapsstatus og kunnskapsbehov*. Fafo.

Hærem, E. Og Aadnesen, B. N. (2008): *Barnevernets undersøkelse*. Universitetsforlaget.

Jacobsen, D. I. (2010). *Forståelse, beskrivelse og forklaring. Innføring i metode for helse- og sosialfagene*. Høgskoleforlaget.

Javo, C. (2010). *Kulturens betydning for oppdragelse og atferdsproblemer. Transkulturell forståelse, veiledning og behandling*. Universitetsforlaget.

Kandidatnummer: **101854**

Kipperberg, E. (2015). *Når verden banker på. Nye utfordringer for profesjonsutøvelse*. Fagbokforlaget.

Kvello, Ø. (2013). *Barn i risiko. Skadelige omsorgssituasjoner*. Gyldendal akademiske.

Nadim, M. og Tveit, M. (2009): *En fot innenfor? Integrering og samfunnsdeltakelse blant kvinner som har innvandret til Norge gjennom ekteskap med en norsk mann*. Fafo.

Nordanger, D. Ø. Og Braarud, H. C. (2017). *Utviklingstraumer. Regulering som nøkkelbegrep i en ny traumepsykologi*. Fagbokforlaget.

Nordhelle, G. (2015). *Mekling II. Sentrale temaer i konflikthåndtering*. Gyldendal Akademisk.

Ny i Norge (2018, 13 november). *Praktiske opplysninger fra offentlige etater*.
<http://www.nyinorge.no/no/Familiegjenforening/Ny-i-Norge/Norskopplaring-og-utdanning/Norskopplaring/Norskopplaring/>

Otterstad, A. M. (2011). *Profesjonsutøvelse og kulturelt mangfold – fra utsikt til innsikt*. Universitetsforlaget.

(Repstad, 2007, s. 56). Under kvalitativ metode

Rolvjord, R. Og Helle, V. (2015, 22 oktober). *Fornøyd med hjelp fra barnevernet*. OsloMet.
Hentet fra: <http://www.hioa.no/Aktuelle-saker/Fornoeyd-med-hjelp-fra-barnevernet>

Røkenes, O. H. og Hanssen, P-H. (2012). *Bære eller bryte. Kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker*. Fagbokforlaget.

Schelderup, L, Omre, C. & Marthinsen, E. (2007). *Nye metoder i et moderne barnevern*. Fagbokforlaget.

Kandidatnummer: **101854**

Sepman, N. (2011). *Antisocial atferd og psykiske plager blant ungdom med blant bakgrunn. En kvantitativ studie av ungdom med en norskfødt og en utenlandskfødt forelder.* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo. Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi.

Shiefloe, P. M. (2011). *Mennesker og samfunn. Innføring i sosiologisk forståelse.* Fagbokforlaget.

Skoglund, A. (2017, 25 juli). *De vet at i Norge stjeler vi barn.* VG. Hentet fra: <https://www.vg.no/nyheter/meninger/i/WV1ML/de-vet-at-i-norge-stjeler-vi-barn>

Skytte, M. (2014). *Etniske minoritetsfamilier og sosialt arbeid.* Gyldendal Akademiske.

Solstad, A. Follesø, R. Og Mevik, K. (2014): *Kort om barnevern.* Universitetsforlaget.

Stang, E. (2007). *Fremstillinger av barnevern i løssalgspresen. En innholdsanalyse av artikler om barnevern i VG og Dagbladet.* NOVA.

Sundgot, B. J. (2013): *Barnevernsarbeideren i møte med minoritetsfamilie. En kvalitativ studie om mellommenneskelige relasjoner* (Masteroppgave). Trondheim, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.

Thagaard, T. (2009). *Det vitenskapsteoretiske grunnlaget for kvalitativ metode.* Fagbokforlaget.

Tjersland, O. A. Engen, G. & Jansen, U, (2013). *Allianser. Verdier, teorier og metoder i miljøorientert terapi med barn og unge.* Gyldendal Akademisk.

Utlendingsdirektoratet IMDI. *Velkommen.* <https://docplayer.me/551866-Velkommen-norge-ditt-nye-hjemland-et-godt-liv-i-norge-ansvaret-for-innvandrerne.html>

Øverland, C. B. (2015). *"Jeg bare kaller meg blanding jeg".* (Masteroppgave) Universitetet i Oslo. Psykologiske institutt.

Kandidatnummer: **101854**

Aadnesen, B. N. (2012). *"Jeg kan ikke være den afrikanske mammaen i Norge. Men de må også skjønne at min bakgrunn er en del av meg."* En studie av samhandling i barnevernet mellom saksbehandlere og foreldre med minoritetsetnisk og muslimsk bakgrunn. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU).

Aase, T. H. og Fossåskaret, E. (2007). *Skapte virkeligheter*. Universitetsforlaget.

9.0. VEDLEGG

INTERVJU-GUIDE DEL 1:

Generelle spørsmål:

- Alder?
- Hvilket land du vokste opp i?
- Hvor gammel var du når du flyttet til Norge?
- Hvordan traff du din nåværende livspartner?
- Hvor lenge har dere kjent hverandre, og hvor lenge har dere vært samboere/gifte?
- Hvor mange barn har dere? Alder og kjønn?

INTERVJU-GUIDE DEL 2:

Kultur, verdier og religion i egen barndommen;

- Fortell om kulturen (holdninger og verdier) som var i din familie når du vokste opp.
- Hvilke omsorg og oppdragelse fikk du som barn, av hvem?
- Praktiserte familien din en religion i din oppvekst?
- Var dere tilknyttet noen kirke/trossamfunn?
Hvilken?
- Hvilken påvirkning hadde religionen i din oppvekst?

Når du tenker tilbake til din egen barndom (oppvekst):

- Hva husker du som det positivt fra denne tiden?
Hva husker du som negativt?
- Tenk på de lykkelige stundene. Hva gjorde deg glad og lykkelig som barn?
Hvordan gav du uttrykk for disse følelsene?
- Var det noen som hjalp deg med å håndtere følelsene dine?

Tilknytning og relasjon:

- Hvis du ser tilbake til din familie, når du vokste opp, er det noen som du tenker har hatt en spesiell betydning for deg?
Hvorfor?
- Hvordan var relasjonene mellom deg og de nærmeste familiemedlemmene?
- Hvordan og av hvem fikk du hjelp til å ivareta behovene dine når du var barn?
- Er det andre/annet som hadde stor betydning for deg i oppveksten?
Nabo, fritidsaktiviteter, arbeid, helse og lignende?

Skole:

- Når du tenker tilbake på din skoletid. Hva husker du som positivt fra denne tiden (fag, aktiviteter, hendelser og lignende)? Hva husker du som negativt?

- Var det noen personer som var viktige for deg på skolen (medelever, lærer, helsesøster, vaktmester og lignende)?
- Hvordan var skolesystemet?
- Beskriv hvilken skolebakgrunn og utdanning du har.
- Hva har du jobbet med etter utdanning?

Helse:

- Var du syk i barndommen?
- Hvem stelte deg når du var syk?
- Gikk du til lege?
Hvordan var helsesystemet for familier?

INTERVJU-GUIDE DEL 3:

Parforholdet;

- Et ekteskap eller samboerforhold stiller store krav til samarbeid mellom partnerne.
Hvordan fungerer dette hos dere?
Hvordan fordeler dere ansvaret for barna?
Hvordan fordeler dere ansvaret for hjemmet?
Hvordan fordeler dere ansvaret for inntekt/arbeid?

Kultur, verdier og religion;

- Fortell hvordan kulturen (holdningene og verdiene) er i din familie nå (da tenker jeg på deg, din mann og barn)?
- Hva har du spesielt vært bevisst på å overføre til egne barn fra egen oppvekst?
- Praktiserer du eller din familien en religion i dag?
Tilhører dere en kirke/trossamfunn?
Kan du fortelle hvorfor/hvorfor ikke?

Omsorg og barneoppdragelse;

- Hva synes du er viktige elementer i din måte å ta vare på og oppdra barn?
- På hvilken måte setter du grenser for barna du oppdrar?
- Hvilken absolutte regler håndheves i din familie?
- Hva skjer når noen bryter disse reglene?
- Hvilken regler håndhever dere mindre strengt i familien din?
- Hva synes du er det mest givende med å være forelder, og hva har vært mest belastende?

Tilknytning og relasjoner;

- Når du tenker på storfamilien som du er en del av i dag, er det noen som du tenker har en spesiell betydning for deg? For barna dine?

- Hvilken relasjoner er betydningsfulle for deg og din familie i dag?
- Hvordan dekker du behovet til dine barn i dag (i forhold til å være verdsatt, kunne ting, stimulering for tanker og følelser, gode relasjoner til jevnaldrende og lignende.)
- Hvordan gir du som voksen uttrykk for følelser?
Hvilke måter å uttrykke glede, sinne, sorg og fortvilelse på aksepteres i familien din, og hvilke er uakseptable?

INTERVJU-GUIDE DEL 4:

Likheter og forskjeller:

- Fortell om noe du tenker er likt i forhold til å være mor i Norge, og der du kommer fra.
- Etter at du er flyttet til Norge, tenker jeg at du har en erfaring som ligger sterkt i minne om forskjellen på å bo i Norge og ditt hjemsted, med tanke på å være familie. Kan du fortelle noe om dette?

Forforståelse:

- Har du minner om barn som hadde en vanskelig oppvekst, i ditt hjemland?
I tilfelle, hva skjedde?
- Fikk barnet/barna hjelp?
I tilfelle; av hvem (storfamilien, nabo, offentlig omsorg)?
Var det en "vanlig" måte å hjelpe på?
- Fantes det barnevern i landet hvor du vokste opp?
I tilfelle; hva visste du om det?
Har du erfaring med det?
- Har staten (det offentlige) ansvar for å hjelpe barn i ditt barndomsland?
Kan du fortelle det du vet om dette?
- Har du personlig erfaring med dette, eller kjenner noen som har?
I tilfelle, kan du fortelle noe om dette?

- Hva visste du om Norge før du flyttet hit?
Hvor hadde du informasjonen fra (kjente, familie, arbeidslivet, fagpersoner, media)?
- Hva visste du om barneverntjenesten?
Hvor kom informasjonen fra (kjente, familie, arbeidslivet, fagpersoner, media)?
- Har du selv noen gang vært i kontakt med barnevernet i Norge, eller noen du kjenner?
I tilfelle; kan du fortelle om denne/de erfaringene?
Hvordan har erfaringen påvirket din forståelse av barnevernet?
- Hva vet du om barnevernet nå?
Hvor har du fått informasjon om barnevernet (kjente, familie, arbeidslivet, fagpersoner, media)?
- Hvordan har media bidratt til din forståelse av barneverntjenesten?

- Tenker du at du som innflytter til Norge har større sjanse til å komme i kontakt med barnevernet?
I tilfelle, hvorfor?
- Når jeg presenterte meg som barnevernspedagog, hva var dine første tanker (tryfgt, bra, negativt, skeptisk...)?
- Hva tenker du er hovedoppgaven til det norske barneverntjenesten?
- Hva tenker du om at vi har et barnevern i Norge?
- Hva kan Norge lære fra ditt land? Da tenker jeg på i forhold til omsorgen for barn spesielt.
- Hva mener du at det norske barnevernet trenger av kunnskap og informasjon i møte med mennesker fra ditt hjemland?
- Hva kan barnevernet gjøre, som kan bidra til samarbeid?
- Hva bør barnevernet ikke gjøre, fordi det kan hindre et samarbeid?
- Er det noe jeg ikke har spurt om, som du ønsker å si noe om, eller som gjør at du vil fylle på med informasjon?